

Kiekvienas "Laisvės" skaitytojas privalo prisirašyti prie Lietuvos Socialistų Sąjungos.

L A I S V Ė

Ar atlikai savo užduotį— ar suradai naują "Laisvei" skaitytoją? Jeigu ne, tai tuojaus atlik!

No. 44

Telephone 3378 Stagg.
455 Grand Street

Brooklyn, N. Y. Utarninkas, 3 d. Birželio, (June), 1919.

Kaina pavienio numerio 5c.
Aštuoni puslapiai.

IX METAI

Iš Taikos Konferencijos veikimo

VOKIETIJA IDAVĖ TAL- KININKAMS SAVO ATSAKYMĄ.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Paryžius, 29 d. geg. — Šiandien Vokietijos taikos delegatai idavė keturių dienių valstybių atstovams vokiečių sutaisyta atsakymą ir pastabas dėl taikos sutarties išlygų. Tarkininkų atstovai tuoj ėmėsi tą atsakymą svarstyti. Tuoj paskaito įvairių komisijų specialistai ir pradėta rengti tarkininkų atsakymą į vokiečių pastabas. Atsakymas bus labai greitai perduotas vokiečiams ir spėjama, kad atsakyme bus žymių permainų sulyginant su pirmą paduotomis išlygomis.

Paduodant vokiečiams naujai pertaisytas išlygas, jiems bus pasakyta, kad tolimesnėms deryboms duryt uždarytos tol, kol jie nepriims išlygas ir nesutiks patvirtinti. Atsakymą jie turės duoti labai trumpą laiką, gal būti jiems bus duota tik 48 valandos pridavimui galutinio atsakymo.

VOKIETIJAI PASKELBĖ SAUDOJE VISĄ SAVO ATSAKYMĄ.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Tarkininkų taikos delegatai labai neužganėdinti tuo, kad vokiečiai paskelbė spaudoje visą tekstą savo atsakymo tarkininkams ir savo siūlomas taikos išlygas. Jie tą atsakymą paskelbė išplatinti net pirmą paduotą išlygų tarkininkams. Apie tai kalbėdami, tarkininkų delegatai atsiminė, kaip vokiečių vyriausios delegatas, grafas Brockdorff-Rantzau, neatsistojo kalbėdamas į tarkininkus pirmutiniame susitikime, Versaillose palociume. Prisiminė jie ir kitus, regimai apsvarstytus, vokiečių užgaunančius pasielgimus.

AUSTRAI GAUS IŠLYGAS ATEINANČIOJ SAVAI- TĖJE.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Buvo paskelbta, kad Austrijai sutaisytoji taikos sutartis bus išduota jos atstovams pėntnyčioj (30 d. geg.), bet dabar paaiškėjo, kad sutartis bus išduota jiems tik ateinančios savaitės pradžioje. Taip paskelbta šiandien įvyksiančiame taikos konferencijos susirinkime, kuomet pasirodė, jog mažosios valstybės priešingos tūloms sutarties išlygomis. Todėl nuostabi plačiau viską apsvarstoma pirm, negu sutartis bus išduota užbaigta.

VOKIETIJA APSIIMA MO KĖTI 25 BILIONUS DOLERIŲ.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Berlynas, 29 geg. — Vokiečių sutaisytose taikos išlygose, kurias jie padavė tarkininkams ir kurios čia jau viešai paskelbtos, atsiskaijama į Ameriką ir į kitas demokratiškas šalis, kad jos duotų naujai gimusiai Vokietijos respublikai teisę gyvuoti.

Ten užreikiama, kad Vokietija tikėjosi taikos, paremtos ant teisybės, o ne ant prievartos. Tarkininkų šie sutaisytoji taikos sutartis sunaikins Vokietijos ekonominį gyvenimą ir sutvers sistemą niekuomet nebuvusios finansinės vergijos, ir todėl ta sutartis negali būti priimta.

Pridedama dar, kad jeigu tos išlygos bus privertinai užkrautos, tai tas reikštų naują pasauliui katastrofą.

Vokiečių nurodoma, kad tautų ligos išlygos parodo ta organizaciją būsiant vien tik tęsimu tolyn priešų šalių susijungimo. Tarkininkai, sakoma, įsteigė naują įstatymą, sulyg kurio Vokietija nebeturi teisės nacionaliai egzistuoti.

Klausime apie kontribuciją Vokietija žada apsiimti užmokėti 100 bilionų markių (maž-daug \$25,000,000,000 sulyg prieškarinės pinigų vertės). Iš tos sumos 20 bilionų markių išmokėsianti iki 1926 m., o likusius išmokėsianti po tam-tikrą dalį kas metai, bet jie turėtų būti laikomi be nuosimčių.

Reikalaujama, kad tarkininkų kareiviai būtų atsaukti iš užimtosios teritorijos ne vėliau 6 mėnesių po pasirašymo taikos sutarties.

Atsakyme absoliučiai pasakoma, kad vokiečiai absoliučiai nesutiks išduoti tarkininkams kaizerį ant teismo.

ITALIJA ATSIKAKO NUO FIUMO, BET GAUNA KI- TUS PORTUS.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Paryžiaus laikraštis Temps praneša, kad tarkininkai jau susitaikė su Italija klausimuose kaslink Adriatiko jūros pakraščių. Prezidentas Wilsonas pasitaręs su jūgo-slavy delegatais ir taipgi sutikęs su tuo pareidymu, kolį priėmė Italijos premieras Orlando.

Svarbiausi sutarties punktai esą šie: 1. Fiume, išimant priemiestį Suchak, ir priskaitant plotą į vakarus nuo miesto, sudaro neprigulmingą valstybę po tautų ligos kontrolė. Ši valstybėlė bus apsupta Italijos te-

ritorija ir talpins savyje gelžkėlį iš Fiumo į Laibachą.

2. Italijos pavaldinystėn pereina miestai Zara (Dalmatijos sostinė) ir Sebenica (70 mylių į pietrytus nuo Triesto, Adriatiko jūros krašte). Bet Italija atsiskako nuo visų kitų Dalmatijos pakraščio ir vidurio dalių.

3. Italija kontroliuos taip vadinamas strategiškas salas: Cherso (12 mylių į pietvakarus nuo Fiumo, kuri priklausė Istrijai), Lussin (į pietvakarus nuo Cherso ir taipgi Istrijai priklausiusi) ir Lissa (33 mylios į pietvakarus nuo Spalato, Adriatiko jūroje, kuri priklausė Dalmatijai) sykiu su šale tuje esančiomis smulkiomis salomis.

Be to, tautų liiga suteikia Italijai mandatą ant visos Albanijos, kur, sulyg Londono padarytos sutarties, Italija turėjo gauti tik didesnę už kitas šalis įtekme.

VOKIETIJOJ RENGIAMA GENERALIS STREIKAS.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Berlynas. — Laikraštis Germania rašo, kad neprigulmingieji socialistai rengiasi apšaukt generalį streiką tą pačią dieną, kuomet dabartinė valdžia galutinai nusprendė priimti ar nepriimti taikos išlygas. Neprigulmingieji socialistai pasiryžę prašalinti kanclerį Scheidemanną, vistiek ar taika bus pasirašyta, arba atmes-ta.

SERBIJOS SOSTINĖ AP- GULIMO STOVYJE.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Milan. — Čia gauta žinių, kad Serbijos sostinė, Bielgradas, apskelbta apgulimo stovyje. Tas padaryta iš priešasties didelio socialistinio judėjimo po to, kaip Sarajevo mieste liko suareštuoti keli radikalių socialistų vadai.

Yra žinių, kad tarpe kareivių ir gyventojų nuolat įvyksta kruvini susirėmimai. Iš tos priešasties prisiėjo atšaukti iš Vengrijos daugelį pulkų serbų kareivių, kad būtų kam malšinti revoliuciją namie.

SVEICARIJA NESUTIN- KA APSKELBTI VOKIE- TIJAI BLOKADĄ.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Geneva, 30 d. geg. — Tarkininkai neseniai kreipėsi į Šveicarijos valdžią su užklausu ar pastaroji sutiks išvien su tarkininkais apskelbti Vokietijai blokadą, jeigu pastaroji atsiskakys pasirašyti taikos išlygas. Dabar Šveicarijos valdžia atsakė nesutiksianti tą padaryti, kadangi to reikalavimo išpildymas reikštų sulaužymą Šveicarijos neutraliteto.

KANADOJE PLATINASI STREIKAI.

KANADOS VALDŽIA STENGIASI UŽBAIGT STREIKUS.

Streikai platinasi visoje šalyje.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Ottawa, Ontario, Kanada, 30 d. gegužės. — Vyriausis Kanados valdonas, Robert Borden, svarsto apie suaukimą šiame mieste generalis konferencijos, kuri turėtų pasirūpinti užbaigti tuos streikus, kurie daugelį Kanados miestų sustabdė visą pramonę. Į minimą konferenciją žadama pakviesti visas partijas, kurias tik apėina dabartiniai streikai. Sakoma, kad tarp ko kito bus iš svarstoma apie išleidimą įstatymų, paliešančių prabrininkų nerimavimą.

ITALAI STREIKIERIAI MUSASI SU KAREIVIAIS.

Kareiviai priversti statyti barikadas, kad apsiginti nuo streikierių.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Rymas. — Mieste Bielle, 38 mylios nuo Turino, prasiidėjo generalis streikas ir tuojaus prasidėjo kruvinos riaušės.

Generalis streikas apšauktas su tikslu paremti streikuojančius vilnonių audinių darbininkus. Vieškeliai aplink miestą liko užbarikuoti rāstais ir kitokia medega, kad sutrukdyti prisiuntimą miestan kariūmėnės. Daug automobilių užgripta, o vienas sudeginta.

Winnipege, kur pirmiausiai prasidėjo streikai, valdžia paviršutiniai nesileidžia į kompromisus ir grāsinavaryt iš vietų pačtos ir gelžkelių pačtos klerkus, kurie prisiidėjo prie generalio streiko. Mieste viskas tebėra užmirė ir streikas tęsiasi.

Vancouvere darbininkų lyderiai stengiasi padaryti streiką visuotinu, bet pačtos darbininkai nenubalsavo prisiidėti prie streiko.

STREIKAI PLEČIASI KA- NADOS VAKARUOSE.

Iš vakarinės Kanados dalies ateina žinių, kad daugelis unijų streikuoja miestuose Moose Jaw, Prince Albert, Regina ir Calgary, tačiau streikai dar nėra visuotiniai. Tik miestas Edmonton veik visai suparyžuotas: elektros šviesos pridavimas veik visai sustabdytas, gatvekariai nevažinėja ir veik visi viešbučiai uždaryti.

Vakar išėjo į streiką pačtos darbininkai mieste Victoria, B. C.

Winnipege streikierių leidžiamas laikraštis Labor News vyriausia savo užduotim statosi platinti streiką kitur.

Visame Niagaros rajone grāsinoma kilti streikas elektros gaminimo darbininkų, bet darbdaviai išpildė darbi-

ninkų reikalavimus ir streikas tapo išvengtas. Darbininkai iškovojo 8 val. darbo dieną, 44 val. darbo savaitėje ir dvejojai didesnį mokesnį už darbą nedėdieniais ir šventadieniais.

Ottawa mieste taryba pripažino darbininkų reikalaujamą unijas ir pakėlimą algų iki 45 c. į valandą.

Hull mieste gatvekarium darbininkų laimėjo pakėlimą algų ir 9 val. darbo dienos.

Abelnai, padėjimas visoje Kanadoje labai opus, nes darbininkai pasiryžę išvesti į streiką visus įvairių unijų darbininkus, reikalaujant pagerinti darbininkų padėjimą abelnai.

ITALAI STREIKIERIAI MUSASI SU KAREIVIAIS.

Kareiviai priversti statyti barikadas, kad apsiginti nuo streikierių.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Rymas. — Mieste Bielle, 38 mylios nuo Turino, prasiidėjo generalis streikas ir tuojaus prasidėjo kruvinos riaušės.

Generalis streikas apšauktas su tikslu paremti streikuojančius vilnonių audinių darbininkus. Vieškeliai aplink miestą liko užbarikuoti rāstais ir kitokia medega, kad sutrukdyti prisiuntimą miestan kariūmėnės. Daug automobilių užgripta, o vienas sudeginta.

Winnipege, kur pirmiausiai prasidėjo streikai, valdžia paviršutiniai nesileidžia į kompromisus ir grāsinavaryt iš vietų pačtos ir gelžkelių pačtos klerkus, kurie prisiidėjo prie generalio streiko. Mieste viskas tebėra užmirė ir streikas tęsiasi.

Vancouvere darbininkų lyderiai stengiasi padaryti streiką visuotinu, bet pačtos darbininkai nenubalsavo prisiidėti prie streiko.

STREIKAI PLEČIASI KA- NADOS VAKARUOSE.

Iš vakarinės Kanados dalies ateina žinių, kad daugelis unijų streikuoja miestuose Moose Jaw, Prince Albert, Regina ir Calgary, tačiau streikai dar nėra visuotiniai. Tik miestas Edmonton veik visai suparyžuotas: elektros šviesos pridavimas veik visai sustabdytas, gatvekariai nevažinėja ir veik visi viešbučiai uždaryti.

Vakar išėjo į streiką pačtos darbininkai mieste Victoria, B. C.

Winnipege streikierių leidžiamas laikraštis Labor News vyriausia savo užduotim statosi platinti streiką kitur.

Visame Niagaros rajone grāsinoma kilti streikas elektros gaminimo darbininkų, bet darbdaviai išpildė darbi-

KAS DEDASI RUSIJOJE

SIBIRO BOLŠEVIKAI MOBILIZUOJASI.

Manoma, kad jie rengiasi užpulti tarkininkus, saugojančius Suchano rajone kasyklas.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Vladivostok. — Čia gauta žinių, kad didelės Sibiro bolševikų spēkos mobilizujasi ties stotim Jazanka, kuri randasi Suchano kasyklų rajone. Sulyg pranešimų manoma, kad bolševikai rengiasi atakuoti tarkininkų sargybą, kuri daboja minėtas kasyklas. Sargyba susideda iš amerikiečių, chiniečių ir japoniečių kareivių.

Tie žmonės, kurie mobilizujasi, sakosi esą ne bolševikai, bet "partizanai," priešingi "kolėkiniams," Omsko valdžios kareiviams.

Suchano rajone 22 d. gegužės liko apšauktas generalis streikas, prie kurio prisiidėjo 2,000 angliakasių ir gelžkelio darbininkų. Streikavus gelžkelio darbininkams, Suchano rajone buvusi tarkininkų komisija, kuri tyrinėjo kasyklas, buvo priversta kaip įmanydama nešdintis iš rajono savomis pajiegomis. Galų-gale komisijai pasisekė surasti viešai amerikietį kareivį, kuris mokėjo valdyti garvežį ir išvežė komisijos traukinį iš streiku apimto rajono.

Minėti "partizanai" išleido proklamaciją, kurioje reikalaujama, kad visa tarkininkų kariūmenė būtų tuoj prašalinta iš kasyklų rajono. Visą kasyklų apskritį jie apskelbia neutralteteritorija ir patys pasizada operuoti visas kasyklas.

Minėti "partizanai" išleido proklamaciją, kurioje reikalaujama, kad visa tarkininkų kariūmenė būtų tuoj prašalinta iš kasyklų rajono. Visą kasyklų apskritį jie apskelbia neutralteteritorija ir patys pasizada operuoti visas kasyklas.

BOLŠEVIKAI IŠVIJO LENKUS IS ROVNO.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

London, 30 d. geg. — Pono nuožmaus mūšio bolševikai išvijo lenkus iš miesto Rovno ir patys tą miestą užėmė. Taip skelbia šiandien iš Maskvos gautas bevielio telegrafo pranešimas. Rusai sakosi paėmę didelę daugybę visokių karinių daiktų. Miestas Rovno randasi į pietrytus nuo Brest-Litovsko.

Tas pats pranešimas dar pridėda, kad bolševikai paėmė miestelius Zdelgunovo ir Aleksandrija. Pirmąjame tu miestelių jie užgrobė net 70 kanuolių.

PREZIDENTAS PASKO- LINO ČECHAMS 5 MILIO- NUS DOLERIŲ KAREI PRIEŠ BOLŠEVIKUS.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Washington, 29 d. geg. — Kongreso militaris komiteatas, svarstydamas armijos

biudžeto billių, tardė karės ministrę Bakerį, gen. March ir kitus karės departamento viršininkus. Tardymas iškėlė aikštėn du žymius faktus: 1, kad prezidentas Wilsonas iš savo specialio fondo paskolino čecho-slovakams \$5,000,000— ar gal ir daugiau; 2, kad Anglija reikalauja iš Amerikos apie \$82,000,000 už pervežimą Anglijos laivais milijono Amerikos kareivių per Atlantiką.

Apie paskolinimą čekams pinigų gen. March štai ką pasakė:

"Prezidentas suteikė pagelbą dvim čecho-slovakų korpusam iš tų pinigų, kurie buvo paduoti jo kontrolei. Jiems duota \$5,000,000 ir aš manau, kad vėliau jįsai dar daugiau jiems davė, idant čchai turėtų už ką nusipirkti ginklų. Ta skola vėliau turėjo būti priskaityta čecho-slovakų valstybei, kurią tarkininkai planavo suorganizuoti vidurinėje Europoje. Tai reguliari paskola, kaip ir bile kokia kita paskola vienos valstybės kitai."

Šis pranešimas, ant kiek žinoma, tai pirmutinė informacija, kokią kongresas yra gavęs apie skolinimą čekams pinigų iš prezidento specialio fondo.

FINLIANDIJA NUSPREN- DĖ FORMALIAI AP- SKELBTI RUSIJAI KARĘ.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Kopenhagen, 1 d. birželio. — Laikraštis Extrabladd gavo iš Helsingforso pranešimą, kad finų valdžios kabinetas nutarė formaliai apskelbti Tarybų Rusijai karę. Karės apskelbimo diena būsianti nutarta pasitarus su tarkininkų atstovais.

820 UNIŲ JAU NUTARĖ STREIKUOT, KAD PA- LIUOSUOT MOONEY.

Chicago, Ill. — 820 įvairių unijų, apart esančių Chicago mieste, jau pranešė Mooney Apgynimo komitetui apie savo pasiryžimą prisiidėti prie generalio streiko reikalaujant naujo teismo dėl Mooney ir Billingso. 70 unijų išsireikš prieš streiką.

Vakarinėse centralėse ir šiaurinėse valstijose esančios unijos veik visos nubalsavo streikuoti. Rytuose gi ir pietuose reikalinga dar daug organizatyvio darbo, kad pritraukt darbininkų organizacijas prie streiko ir padaryt streiką visuotinu.

4 d. birželio, po N33 Hudson Ave., Central Brooklyn, bus susirinkimas L. D. L. D. 24 kuopos. Pradžia 8 val. vakare.

LAIKRAŠČIŲ IR GYVENIMO APŽVALGA

PO CENZUROS LETENA.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917. Kas ištikrųjų dedasi po cenzūros letena, mes nežinome ir ne tik mes nežinome, bet nežino ir visas platus pasaulis. Cenzūra nušilus, nuprakaitavus stengiasi viską po savo letena paspausti, stengiasi viską užgniaužti. Ji dreba, kad teisybės spindulėlis neišsiveržtų ir nepasirodytų visuomenės akys. Bet kartais ir ji pasijunta, bet nežino ir visas platus pasaulis. Cenzūra nušilus, nuprakaitavus stengiasi viską po savo letena paspausti, stengiasi viską užgniaužti. Ji dreba, kad teisybės spindulėlis neišsiveržtų ir nepasirodytų visuomenės akys.

Pastaromis dienomis spauda pranešė, kad Indijoje laike europinės karės mirė nuo išbado paeinančių ligų 32 milijonų gyventojų ir kad dabar badauja 150 milijonų gyventojų. Buvo bandyta atsisauginti į platų pasaulį maldaujant pagelbos, maldaujant siųsti maisto ir tuomi išgelbėti nuo nelaikinės mirties milijonus žmonių. Bet per visą laiką tie atsisauginti pasiekdavo tik cenzūros raštines ir toliaus iš jų neišeidavo. Pagalios ir cenzūros siela suminkštėjo, pas jį atsirado „žmoniškų“ jausmų, nes nusprendė, kad atsisauginus, reikalaujančius pagelbos, praleisti į baltą sveltą, nes kitaip gali išmirti visi gyventojai.

Ir štai jums teisybė: kuomet Anglija lieja Krokodilų ašaras ir jos spauda rašo apie Rusijos bolševikų žiaurumus, apie tai, kad ten žmonės bado miršta; kuomet ji sakosi, kad nori Rusijos badaujančiai liaudžiai suteikti pagalbą, išgelbėti jų nuo bado mirties, tuo pačiu laiku jos pačios šalyje, Indijoje, bado miršta išmirė 32 milijonų žmonių ir toks pats likimas laukia dar 150 milijonų. Apie savo žmonių padėjimą nesirūpina, bet „rūpinas“ kitais.

O kiek tokių ir tam panašių dalykų dar randasi po cenzūros letena?

„DŽIAUGIASI“ ATSTOVŲ DARBAIS.

Atsimeiname, kaip klerikalai ir jų sėbrai tautininkai džiaugėsi siųsdami savo atstovus Europon. Atsimeiname, kaip jie rašė ir tebe-rašo straipsnius prašydami pas lengvatikius lietuvius pinigų. Visa tai mes gerai atsimeiname ir pakartoti nėra reikalo.

Bet ką tie atstovai, pasiųsti į Europą, nuveikė? Kaip dabar tautininkai ir klerikalai „džiaugiasi“ jų nuveiktais darbais?

Į tai atsako jų pačių spauda. „Vienybė Liet.“ štai ką rašo:

„Ponai Česnulis ir Mastauskas, kurie Amerikos lietuvių buvo pasiųsti Europon, idant ten padėtų kovoti už Lietuvos laisvę, dabar sugrįžo atgal Amerikon nenuveikę nei mažiausio darbo Lietuvai. Iš jų išsitarimų dabar išeiina aiškėn, kad jie važiuavo Europon tik todėl, kad buvo

užtektinai kvailių lietuvių apmokėti jų kelionės išlaidas ir kad 'katalikai-demokratai' nesigailėjo mokėti jiems tūkstančius dolerių algos. Beto gandas eina, kad jie ten bandė parduoti Lietuvą 'katalikiškai' Lenkijai ir visame kenkė Lietuvos reikalams. Kaip ten nebūk, mes visgi dabar galime suprasti, kodėl Paryžiuje Lietuvos reikalai dar iki šiai dienai blogai eina.“

„Čia „Vien. Lietuvninkų“, žinoma, pasmerkia neva klerikalų atstovus, bet apie savuosius nieko nesako. Mes gi turime pastebėti, kad ir tautininkų atstovai tiek pat gali nuveikti ir kad tarpe tautininkų užtenka kvailių, kurie deda pinigus užlaikymui Šliupo, Lopetų ir kitų ponų, besitrakančių po Europą. Šliupo ir kompanijos „nuopelnai“ nei kiek nedidėsnai už Česnulio ir Mastausko „nuopelnus.“

JAU „VERKIA.“

Pastaromis dienomis klerikalai ir tautininkai „lieja kruvinas ašaras,“ kad Vilnius pakliuvo į Lenkų rankas. Dabar jau nurodinėja, kaip tie nelabieji lenkai žiauriai elgiasi, kaip jie žudo ne tik žydus, bet ir lietuvius; kaukia, kad Lietuvai grėšia didžiausias pavojus. Taip rašo dabar. Bet kaip rašė keliatą savaičių atgal? Tuomet gyrėsi ir džiaugėsi, kad lietuvių armija eina ant Vilniaus ir pliekia bolševikus. Tam džiaugsmui nebuvo nei saiko, nei masto.

Bet kas atsitiko? Kas supliekė bolševikus? Kodėl lenkams, o ne lietuviams atžagareiviams pakliuvo Vilnius? Matomai dalykas buvo taip: lietuviai ėjo ant Vilniaus iš vienos pusės, o lenkai iš kitos pusės. Kada lenkai staigiai ir visai netikėtai įsiveržė į Vilnių, tuomet lietuviams atžagareiviams davė amerikonišką „kiką.“

Kad lenkai nelauktinai įsiveržė į Vilnių, liūdičia šiame „Laisvės“ numeryje talpinamas d. Saulėtekio straipsnelis „Apie Vilnių ir Kauną“, o kad lietuviai atžagareiviai ėjo ant Vilniaus, liūdičia nublatiniai pranešimai ir dabar Lietuvos „atstovų“ telegrama, atsiųsta iš Paryžiaus. Ten nurodoma, kaip lenkai baisiai persekioja lietuvius ir ypač inteligentiją. Bet apart kitko toje telegramoje štai koks perlelis:

„Lietuvos valdžia Kaune, pagal Aliantų norą, siūlė Lenkams bendrą veikimą priešais rusus bolševikus. Lenkai atsiskakė.“

Čia, žinoma, įskverbti žodžiai „pagal aliantų norą“, bet juk mes žinome ir matome iš viso veikimo kaip vietos tautininkų ir klerikalų, taip ir Lietuvos, kad jų norai kovoti prieš bolševikus nei kiek nemažesni už aliantų norus. Įskverbimas tų žodžių, yra ne kas kitas, kaip tik bandymas sulošti Piloto

rolę, bet dabar jau sunku surasti tokių žiopių, kurie patiktų tiems žodžiams. Tik mes nesuprantame, ko kiems galams tautininkai su klerikalais „lieja ašaras?“ Juk bolševikai iš Vilniaus išvyti ir ko daugiau reikia? Išvijo irgi ne kas kitas, bet lietuvių atžagareivių sėbrai, su kuriais Lietuvos buržuazija norėjo bendrai veikti prieš bolševikus. O jeigu galia Vilniaus, tai reikėjo išvien su lietuvišiais bolševikais eiti prieš lenkus...

L I E T U V O S S P A U D A A P I E B O L Š E V I K U S .

Lietuvos spauda, matomai, labai daug rašo apie bolševikus, tik deja, kad mes jos negauname. Viskas, ką mes matome, tai viename, kitame vietos lietuvių klerikalų laikraštyje perspausdintų keliatą žinučių neva apie bolševikų „žiaurumus.“ Suprantama, mūsų laikraščiai irgi perspausdina dar perenzuravę tas žinias, bet ir iš jų galima suprasti, kaip bolševikai „žiauriai“ elgiasi su savo prjėšu. Čia mes bandysime nors dalinai dalyką nušviesti.

„Darbininko“ No. 60 tilpo laiškas iš Vilniaus, rašytas 28 d. vasario šių metų. Tame laiške paduodama, kad 16 d. vasario tapus suareštuota F. Bortkevičienė; 17 d. vasario — kun. Dogelis ir kun. Vailokaitis; 20 d. vas. — Liudas Gira ir 22 d. vas. — kun. Reinyš; nuo seniau esąs kalėjime Stašinskis. Paimiti jie kaip užstovai už areštuotus bolševikus Kaune. Grašina areštuosią visus lietuvius kunigus, išskyrus kun. Liegų, taip pat tarybininkų žmonas: Šilingienė, Šlezevičienę, Sermienę ir Vileišienę, be to, Basanavičių ir kitus.

Ir štai, čia jau keliamas bausis lermas, kad bolševikai žvėriškai elgiasi, areštuoja kunigus, buržujus ir kemsą kalėjiman. Bet už ką areštuoja? Nagi už tai, kad kunigai ir buržuazija Kaune suareštavo bolševikus. Vilniuje bolševikai jau vėliaus griebėsi tokio įrankio — areštavimo minėtų ypatų, kuomet lietuvių buržuazija Kaune jau buvo sukimšus į kalėjimus bolševikų draugus. Ir suareštavo tikrai kaip po užstatą.

Taigi sakykite, kas žiauriau elgiasi, bolševikai, ar klerikalai su tautininkais? Eikime toliau. Iš Lietuvos laikraščių randame paduotą sekamą žinę:

„Panevėžys, (LSB). — Praneša, jog mūsų kariuomenė užėmus šėta, bolševikų revoliucijiniai komitetai pabugę išbėgo iš Panevėžio ir iš Ukmergės. Užtai Panevėžyje keri revoliucijinio komiteto nariai esą sušaudyti.“

Čia irgi bolševikų apsirėškia visas žiaurumas tame, kad jie išbėgo. O klerikalų ir tautininkų žmoniškumas ir meilė tame, kad pagautuosius bolševikų komiteto narius sušaudė. Šis darbas skaitomas mielaširdingu. Bet skaitykime kitą žinią, nes ji labai įdomi: „Joniskėlis, (LSB). — Viadaus Reikalų Ministerio vardu yra gautas laiškas iš Joniskėlio, rašytas vasario 13

d. Jame pranešama, kad Joniskėlio komitetas, negalėdamas bolševikams priešintis, buvo priverstas perduoti jiems valdžią. Visos įstaigos, gerai organizuotos, pateko į jų rankas, todėl bolševikams kaip tik lengva žmones smaugti. Tuojau įvedė raudonąjį terorą, paliuosavo iš kalėjimo banditus ir plėšikus, gąsdino sušaudyti kelis komiteto narius.“

Čia jau atbulai, bolševikai užėmė klerikalų ir tautininkų lizdą ir sykiu paėmė jų komitetus. Ir kaip bolševikai su komitetu nariais pasielgė? Labai žiauriai, kaip kalba lietuvių buržuazijos oficialio organo „Lietuvos“ agentura — grąsino komiteto narius sušaudymu ir paliuosavo iš kalėjimo tuos, kuriuos tas komitetas buvo sukimšęs. Vadinas, jeigu oficialė buržuazinė agentura sako, kad grąsino, tai drąsiai galima sakyti, kad ir to nebuvo, nes toje pačioje „Lietuvoje“ trečia žinutė skamba sekantčiai: „Žizmariai. — Pasakoja, kad šeštadienį, vasario 15 d. į Žizmarius atėjo arti keturių dešimtų rusų kareivių bolševikų. Ten diktokai esą ir vokiečių kareivių. Žizmarų gyventojai drūčiai išsigandę mūsų. Bet visų apsiriktą: vietoje mušio, rusai su vokiečiais ramiai pasikalbėjo ir atsitraukė atgal.“

Ir kas-gi čia buvo? Pasikalbėjo ir dar ramiai ir atsitraukė. Jokius žiaurumų, jokių žvėriškų pasielgimų nesimato. O juk reikia atsiminti, kad mes gauname jau pačias aršiausias žinias iš bolševikų žiaurumų. Tos žinios kaltos, tepotos ir zalotos, kad tik baisesnėmis išrodytų, kad tik žmones atbauginus nuo bolševikų.

Bet ar Lietuvos žmonės bijosi bolševikų? Atsakymo į šį klausimą vėl reikia jieskoti tose neskaitytose žinėlose iš Lietuvosje einančių laikraščių, kuriuos mus pasiekia. Nepaisant į tai, kad jų mažas skaitlius ir rašytos didžiausių bolševikų priešų, vienok ir iš jų galima suprasti Lietuvos gyventojų ūpą. Štai viena tokių žinelių kaip skamba:

„Skaudvilės apskr. žmonių upas nekoks, ypatingai pasakutiniu laiku, kada... briaunasi iš Šiaulių ap. bolševikai, prie kurių skuba prisidėti visi vietos nepastovūs ir ištvirkę elementai.“

Iš šių kelių žodžių mes aiškiai matome, kad Lietuvos gyventojai skuba prisidėti prie bolševikų. Suprantama, kauniškė „Lietuva“, spausdindama tokią žinią, priduria, kad prisideda „nepastovūs ir ištvirkę elementai,“ bet juk „Liet.“ Smetonų Dovidaičių ir kompanijos organas, todėl ir nenuostabu, kad priduria toki komplimentą.

Toliaus tame pačiame organe skaitome: „Seredžius. — Mūsų apie linkėje žmonės kol kas ramūs ir ištikimi Lietuvos piliečiai. Bet jų tarpe randasi ir tokių, kurie tylėdami laukia bolševikų: vieni nori tuojau žemes dalintis, kiti laukia, žinodami kad galės pasipėsti nuo 'buržujų.'“

Vadinas, tyli, nes bijo, kad „mielaširdingieji“ klerikalai su tautininkais į kalėjimus nesukimštų arba nesušaudytų, bet tyliai laukia bolševikų.

Eikime dar toliau ir dalykai bus aiškesni. Pasiskaitykime sekantčią žinią:

„Rusam užėmus Alytų, ten atsirado gana daug bolševikų. Didėsnė dalis milicijos perėjo bolševikų pusėn ir net šaudė į mūsų kareivius, atsitraukiant jiems iš Alytaus. Manoma, kad ir karininką Juozapavičių nušovė vienas bolševikas.“

Ką reiškia šis pranešimas? Reiškia, tų, kad pribuvus bolševikams į Alytų, netik žmonės prisidėjo prie bolševikų, bet ir Lietuvos buržuazijos suorganizuota milicija, kuri savo ginklus atkreipė prieš buržuaziją ir net nušovė karininką Juozapavičių! Reiškia, kad tarpe Lietuvos buržuazijos suorganizuotos milicijos ir jos kareivių iškilo šaudymasis! Mes manome, kad iš šių trumpų ištraukų skaitytojai aiškiai galės suprasti, kaip elgiasi bolševikai, kaip elgiasi klerikalai su tautininkais ir kaip atsineša Lietuvos žmonės linkui bolševikų, ypač žinant tai, kad minėtos ištraukos imtos iš oficialio Lietuvos buržuazijos organo „Lietuvos“, einančios Kaune. Mes nesinaudojame nei šauksmais, nei jausmais, bet tik privedame faktus, kurie patys už save kalba.

K U N . J . Z I L I A U S L A I Š K A S .

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Dienraštyje New York Sun (reakcijų republikonų organas) kun. J. Žilius rašo: „Jūsų straipsnis, tulpiusiam laikraštyje 17 a. gegužio, jūs apsisotjat ant plėno, sulyg kurio finų arm. ja, bendrai veikdama su lieuviais ir estais, užpuls ant Petrogrado. Tai, žinoma, būtų logiškas ir pasekmingas būdas vesti karines operacijas prieš bolševikus toje Rusijos dalyje.“

„Mes tačiaus norime atkreipt jūsų atydziją į faktą, jog pirm, negu lietuviai galėtų tinkamai dalyvauti (can be of full value) tose karinėse operacijose dvi sąlygos turi būti išpildytos: visųpirmausia lenkų kariuomenė turi pasitraukti iš Lietuvos. Antras dalykas — Lietuvai turi būti suteikta pilna autonomija ir jos dabartinė valdžia turi būti pripažinta.“

Ir taip, kun. Žilius, vadas mūsų klerikalų ir tautininkų, absoliučiai nieko prieš tai neturi, kad lietuvių kariuomenė dalyvautų operacijose prieš Petrogradą. Išitėmysim mes tą faktą ant visuomet. Kun. Žilius mano, kad lietuvių buržuazija turi eiti išvien su Finlandijos kruvinuoju Mannerheimu buvusiu kaizerio bernu), su estų reaktionieriais, su rusų Kolčakais ir vokiečių baronais. Jų visų tikslai vienedi. Lietuvių buržuazija nei per agunos grūdėlį nege-resnė, negu kitų šalių buržuazija. Pas juos visus vienoda neapykanta prieš socialę revoliuciją.

L I E T U V O S P R I E T E L I A I A R K A P I T A L I S T Ų T A R N A I ?

Pastaruoju laiku tarpe visų tautų atsirado „tautinių prietelių,“ kurie veda smarkią agitaciją tarpe savųjų, kad jie pasilikytų šioje šalyje. Kapitalistai yra suorganizavę tam tikrą draugiją, kurią suprantama, remia visais galimais būdais, o ta draugija darbuojasi tarpe įvairių tautų žmonių, ragindama išsiimti pilietiškas pocietas, pirkti nuosavus namus, nevažiuoti į savo šalis ir tam panašiai. Kapitalistai labai bijo, kad iš Amerikos nepražūtų važiuoti ateiviai ir kad čia, ant rinkos, nepasidarytų stoka darbininkų. Kapitalistai tik tuomet jaučiasi laimingais, kuomet gatvėmis vaikščioja tūkstančiai bedarbių. Tik tuomet kapitalistams nepajojingi streikai, kuomet uždirbtųjų vartų kasdien stovi šimtai išbadėjusių darbininkų.

Dabar dar pilnai rubežiai neatidaryti, dar į didžiumą Europos valstybių įvažiuoti negalima, o jau ateiviai tūkstančiais apleidžia Ameriką ir traukia į savo šalis. Tuo tarpu atvažiuoti veik niekas neatvažiuoja. Kada pilnai rubežiai atsidarys, tuomet, be abejonės, dar daugiau važiuos, o su atvažiavimu kaip dievai duos.

Žinoma, tokių darbininkų „prietelių,“ kurie kapitalistams paš tarnauija, netrūksta jų ir tarpe lietuvių.

Šiomis dienomis mes gavome sekantį atsisaukimą:

„Klausykite! Kiekvienas vytras, ar moterė, norinti važiuoti Europon, į savo šalį, tėmykite ir gerai apsimastykite. Žmonija jus reikalauja ten, kur jus esate. Žmonija nori, kad jus būtumėte Amerikoje ir daro visą gerą jums pagal išgalės. Daug iš jūsų šalių reikalauja, kad jus pasiliktumėte Amerikoje ir prašo jūsų čia pasilikti ir pagelbėti jai gauti nuo šios šalies daiktus reikalingus gyvenimo palaikymui.“

„Ar jus nežinote, kad visa Europa šaukia prieš jūsų — valgio ir drabužių. Ji šaukia prieš mūsų, kadangi Ameriką yra viena, ganėtinai didelė, ganėtinai pažangi, ganėtinai galinga — karės nesunaikinta — kuri gali greitai pagelbėti ir užtikrinti ganėtinai nuo mirties ir pražuties per atkeliavimą naujų gyventojų.“

„Čia Amerikos yra šventa pareiga dirbti pagelbėjime Europai. Viena, kad jūs esate dalimi Amerikos jėgos, ant kurios gyvastis Europos žmonių kybo, yra tai jūsų šventa pareiga kartu su Amerika išpildyti savo užduotį, gelbėjime jūsų šalies.“

„Kokiam reikalui jus eitumete į karės sunaikintą, liga aptekusią jūsų gimtinę šalį? Jus negalėsite ten gerai prigolbėti savo giminėms ir draugams. Jus būsite daugiau sunkenybe jūsų alkaniams pažįstamiems kurie turi karčią naštą ant savo pečių. Jūs eisite ten, kur bus jums liudnumas ir nesmagumas, vietoje liuosybės, pažangumo ir maisto,

kurį paliksėte šioje šalyje isvažiuodami iš Amerikos.“

„Jūs nepagelbėsite sau važiuodami. Jus važiuosite į sugriautą šalį, sudegintų dirbtuvių, išardytų laukų, bet tvarkės, vargo ir ligų.“

„Neklausykite visokių kalbų ir pasakų apie turtus ir gerus darbus žmonėms ir daug maisto esančio Europoje. Jūsų pačių protas persergsta jus, kad tokios pasakos, tai vis išmisimas. Daug metų praeis, kol Europoje tokie laikai ateis. Jūs palikote savo šalį, kada taika buvo, bet jus radote čia geresnį laisvę, geresnį gyvenimą ir geresnius uždarbius. Ką ji gali duoti jums šiandien, jeigu ji pati yra sunaikinta ir vos kvėpuoja tarp griuvėsių.“

„Saumylė ar nesaumylė, jūs kasdieninis įsitikimas sako jums pasilikti čia Amerikoje, pradėti kokią nors prekybą, pasistatyti sau tinkamą namą, mokinti savo vaikus apie Amerikos pilietiškos teises ir daryti reikalingus jūsų šaliai daiktus ir siųsti juos į jūsų šalį, kad nušluostytų ten esančių jūsų giminių ašaras ir sumažinti jų vargus ir pakelti pramonę tarpe jų.“

„Mes, žemiau pasirašę, patariame mūsų žmonėms pasilikti Amerikoje.“

„Nicholas Rosenski, President Liberty Land and Investment Company.“

„Joseph J. Elias, President Universal State Bank.“

„John J. Bagdzianas, West Chicago Park Commissioner.“

„John Brenza, President Metropolitan State Bank.“

„Keistis Szuhas, Instructor in Physics University of Wisconsin.“

„Dr. A. L. Graicunas, President Peoples University.“

Na, ar nepuikiai skamba šis atsisaukimas? Ar ne tie, iškraipytomis pavardėmis, pasirašo tautininkų lyderiai, kurie kasdien deklamuoja apie „Lietuvos“ meilę, apie jos laimę ir tam panašiai? Ar ne tie lietuvių „prieteliai“ pasirašo po šiais atsisaukimais, kurie visuomet ir visur socialistai vadina išgamomis, Lietuvos neprieteliais ir kitais vardais?

Juk kiekvienas gerai žino, kad sugriauta šalis reikalauja atstatymui darbininkų jėgų. Juk kiekvienas gerai žino, kad tik ta šalis augstai pakyla, kurioje užtektinai randasi darbininkų jėgų ir kuri pati viską gamina, bet neperka svetur. Tik ta šalis galinga, kuri dar pagamintų prekių gali kitiems parduoti.

Kas Ameriką iškėlė, jeigu ne tie patys ateiviai?

Ir štai dabar mes matome pasirašiusius po atsisaukimu Lietuvos „prietelius“, kurie išsižioje agituoja, kad lietuvių darbininkai pasilikytų Amerikoje, gamintų produktus ir siųstų į Lietuvą. Jie sako, kad panašiai besielgdami galėsia pagelti savo badaujančiams broliams. Bet ar taip tikre bėje yra?

Utarninkas Lietuv... koje ir... tuvos p... patarnau... ne Lietu... jams. kapitalis... tur'ams... dos, iš j... sau turtu... ra, lietu... duktus g... ten juos... uždarbia... apiplės t... tojus, k... pirkti vi... mintus p... Taigi n... kad pasi... kų lyderi... vos bei j... lių' rolę, yra Liet... kapitalist... parsiadavi... kio sąžin... Jie tarn... tautai. Minėti spausdint... bott'is ir darbinink... sių. M... kapitalist... ja varyn... svetimtat... ir nevaž... Tve atsiš... taip, kad darbinink... manyti, j... koma. Bet šta... tų dokum... tik ne... darbavai... šaukimas... ma, ne vi... Tame ats... visi darb... smarkiau... ateivių, l... į Europą... Tų čiai išdės... kurie dar... ti pradėj... ši šal... sumažėju... liui, pasi... rinkos, d... tokiame... galės ni... prieš dar... nijos sam... bininkam... ma bus a... lauzių ne... versti vis... kal rimu... džiant pi... priežastis... lai galės... Kad nepi... 'baistos l... kelias bė... paganda... kad jie č... Na ir... viai ranc... čių tokių... duoda ir... prisideng... skraiste... jų' agi... kapitalis... Bjaure... nio pasie... vienok n... katalikų... vėlių ne... gal' ja č... 'im' ka... da pučia... darbinink... Visoki... su prieg... valiuva.

Apie Vilnių ir Kauną.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Lietuviai, būdami Amerikoje ir gamindami dėl Lietuvos produktus, dvigubai patarnaus kaip kapitalistams, o ne Lietuvai bei jos gyventojams. Pirmiausia, vietos kapitalistai, suteikdami lietuviams darbą, juos išnaudos, iš jų darbo susikraus sau turtus—tai viena. Antra, lietuvių pagamintus produktus gabens į Lietuvą ir ten juos parduos su dideliais uždarbiais, — vadinasi, dar apiplės tuos Lietuvos gyventojus, kurie priversti bus pirkti vietos lietuvių pagamintus produktus.

Taigi mes aiškiai matome, kad pasirašiusieji tautininkų lyderiai neva lošia Lietuvos bei jos žmonių "prietilų" rolę, bet tikrenybėje jie yra Lietuvos neprieteliai, o kapitalistų tarnais; jie yra patsidavėliai, žmonės be jokio sąžinės, be jokios gėdos. Jie tarnauja mamoniui, o ne tautai.

Minėti atsišaukimai atspausdinti devyniomis kalbomis ir jie platinami tarpe darbininkų, ypač angliakasių. Matomai juos išleido kapitalistų įkurtoji draugija varymui agitacijos, kad svetimačiai pasilikty čia ir nevažiuoty į savo šalis. Tė atsišaukimai sutvarkyti taip, kad mažai protaujantis darbininkas ištikro gali pamanyti, jog čia teisybė sakoma.

Be štai mes turime ir kitą dokumentą, kuris tos pačios įstaigos sufabrikuotas, tik ne darbininkams, bet darbdaviams, tai yra atsišaukimas į darbdavius, žinoma, ne viešas, bet slaptas. Tame atsišaukime kviečiami visi darbdaviai vesti kuomsarkniausią agitaciją tarpe ateiuvų, kad jie nevažiuoty į Europą, bet čionai pasilikty. Tame atsišaukime plačiai išdėstomi tie pavojai, kurie darbdavius gali patikti pradėjus išeiviams apieiti šią šalį. Nurodoma, kad sumažėjus darbininkų skaitlinui, pasidarius stoka ant rinkos, darbdaviai atsidurs tokiam padėjime, kad negalės niekur pasipriešinti prieš darbininkus; visur u-nijos sustiprės, išėjus darbininkams į streiką, negalima bus atsispirti, nes streiklauzių nebus, darbdaviai priversti visus darbininkų reikalavimus išpildyti nedaleidžiant prie streiko. Iš tos priežasties darbdavių reikalai galėsia labai nukentėti. Kad neprileidus prie tokios "baisios katastrofos," vienas kelias beliekas — vesti propagandą tarpe svetimačių, kad jie čia pasilikty.

Na ir vedama. Darbdaviai randa tarpe svetimačių tokių, kurie jiems patsidavoda ir tie patsidavėliai, prisidengę Lietuvos meilės skraiste, varo tarpe "savųjų" agitaciją tarnaudami kapitalistams.

Bjauresnio ir begėdiškesnio pasielgimo negali būti, vienok nei tautininkų, nei katalikų spauda tų patsidavėlių nepasmerkia. Iš to matyti drąsiai daryti išvadamą, kad jie visi į vieną dūką pučia, kad tik daugiau darbininkus apmulkinus.

Visokie nevoniai randa sau prieglaudą po tautine vėliava.

Dabar jau galima skaityti pilnai nustatytu faktu, kad Vilnių užėmė lenkų reakcininkų kariumenė, generolo Septyckio vadovaujama. Ta pati kariumenė ke-liom dienom anksčiau prieš Vilniaus paėmimą užėmė Lydą (pavieto miestas Vilniaus gub.)

Smulkmenų apie Vilniaus paėmimą ir apie tai, kas ten dėjosio po bolševikų išėjimo, suteikia žydu laikraščio "Forward" redaktorius Ab. Kohan savo telegramoje iš Paryžiaus (27 d. geg.) Kohan kalbėjosi su p. Rozenbaumu iš Kauno apie kurį sako, jog jis yra ministeriu Lietuvos buržuazinę valdžiją.

Apie 15—16 balandžio lenkų imperialistinė kariumenė užėmė Lydą. Tuomet tarpe Lydos ir Vilniaus nutrūko susinesimas. Vilniuje bolševikai nieko nežinojo apie Lydos užėmimą ir išsiuntė traukinius Lydon tuo tikslu, kad gavus kaimuose maisto. Tuos traukinius užėmė lenkų kariumenė ir juose nuvyko Vilniun. Tai davė jai progos staigiai, nelaukintai pribūti Vilniun. Vienok, bolševikai spėjo pilnoje tvarkoje pasitraukti iš Vilniaus. Sumušti bolševikų lenkai nesumušė, tik tane buvo nelaimė, kad jiems reikėjo apieisti Vilnius.

Vilniaus atžagareiviai, ypač lenkai, nekantriai laukė "išvadavimo." Užtat tai jie ir sveikino saviškius sėbrus.

Lenkų karininkai, užėmę Vilnių, tuoj pradėjo skerdyties. Skerdynės tęsėsi per 3 dienas, nuo 19 iki 21 balandžio. Ypatingai žiauriai jie elgėsi Šnipiškyje (Vilniaus miesto dalis) ir tose miesto vietose, kurios labiausia apgyventos žydu—apie Zavalną gatvę ir tas gatves, kurios prieina prie Zavalnos.

Lenkų kareiviai ėjo iš namo į namą, darydami kratas, atimdami pinigus ir kitas brangenynes. Daugybė žmonių tapo išžudyta. Nesigailėta nei mažų vaikų. Apie 1,000 žydu išgabenta iš Vilniaus į Lydą. Pakelinę daugelis žydu buvo nužudyta. Abelnai imant, lenkų reakcionierių veikimas buvo žvėriškas. Žymesni tarybų veikėjai, kurie nespėjo prasišalint, buvo areštuoti.

Apie Kauną Rosenbaumas papasakojo štai ką: kuomet bolševikai pradėjo artintis prie Vilniaus, tai to miesto buržuazija pradėjo bėgti į Kauną. Kaunas pasidarė centru turtingųjų pabėgėlių—buržuazijos centru. Diena iš dienos laukta, jog ir Kaunan pribus bolševikai. Iš tos priežasties tūli rengėsi bėgti Suvalkijon, o iš ten į Prūsus. Kaune pragyvenimas nesvietiškai pabrango. Už vidutiniškus pietus reikėta mokėti net po 22 markes, bet, anot Rozenbaumo, "pinigų buvo." Kaune buvę ir tavorų, nes jų plaukė iš Prūsų ir iš pramoningų Gardino gub. vietų.

Kaslink Lietuvos valdžios (buržuazinės), tai Rozenbaumas, žinoma, jos nepėikė, kadangi pats prie jos prigulėjo.

Šiuomi laiku Rozenbaumas yra Paryžiu. Tai tiek naujo iš gyvenimo tų dviejų Lietuvos miestų.

Skaitytojams verta atkreipti atydzia į šį faktą: kuomet Vilnių valdė bolševikai, ten jokių pogromų, jokių skerdytinių nebuvo. Visų tautų darbininkai—lenkai, žydai, lietuviai ir rusai sugyveno savytarpe "kuogražiausia. Visi jie, nežiūrėdami tautinių prietarų, vadavosi klesiniais reikalais.

Tuo tarpu, kaip tik miestą užėmė lenkų karininkai, tuoj prasidėjo skerdyties. Skerdė žydu, skerdė bolševikus ir, prie progos, lenkų nacionalistai keršijo lietuviams nacionalistams. Jeigu, duokim sau, ne lenkų, bet lietuvių buržuazinę kariumenę būtų užėmus Vilnių, tai ji irgi būtų keršijus lenkams ir kėlus į viršų lietuvius, nors lietuviškai kalbančių žmonių Vilniuj yra nedaugiau, kaip koks 10 procentas.

Ar tai nerodo, kad tik revoliuciniai socialistai vientemoka tinkamai risti tautų klausimą? Vilnius bus dabar geras pavyzdys—tautinių vaidų mieste vaidų nebuvo, kuomet miesto reikalus vedė visų tautų darbininkai. O kaip tik buržuazija pasirodė — tuoj prasidėjo kruvini vaidai.

Saulėtekis.

AMERIKA GELBSTI ANGLIJAI SLOPINTI REVOLIUCIJĄ INDIJOJ

Amerikon atvykęs indusų revoliucionierius galės būti išduotas Anglijai.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

Vakar (29 d. geg.) liko paleistas po užstatu į Ellis Island imigracijos valdybos jaunus, 32 metų, indusus, Dharendra Sarkar. Jam grešia deportavimas iš Suv. Valstijų, o paskui istrėmimas ant viso amžiaus ant neapgyventų salų, Bengalijos užtakoje, arba gal ir mirtis nuo Anglijos kareivių kulveikėjai, kurie nespėjo prasišalint, buvo areštuoti.

Tasai indusus pabėgėlis jau buvo paskirtas deportavimui į Anglijos rankas, bet Nacionalis Civilės Laisvės biuras, New Yorke, deda visas pastangas, kad jį išgelbėti.

Gauta tikrų-tikriausių prirodymų, kad Suvienytų Valstijų valdžia galutinai pasiryžusi panaikinti tą prieglaudą, kokią ši šalis teikė visų šalių politiškiems pabėgėliams nuo to laiko, kaip ji pasiliuosavo nuo Anglijos. To prirodymu gali būti kad ir sekantis laiškas, kurį Amerikos emigracijos valdi-

ninkas pasiuntė Britanijos generaliam konsului San Francisco mieste. Laiškas štai kaip skamba:

"Britanijos generaliam konsului, San Francisco. (21 d. vasario, 1919.

"Malonus Tamsta: Pildydamas jūsų atstovo, žodžių išreikštą prašymą, aš čia įdedu raportą kaslink įvairių indijonų, kurie buvo pripažinti kaltais organizavime konspiracijų, ką parodė indusų-vokiečių byla. Iš raporto matosi, kad tie žmonės, įvažiuodami į šią šalį, buvo pasiryžę papildyti tuos prasižengimus, už kuriuos jie liko apkaltinti.

"Aš tikiu, kad šios informacijos suteiks jums tų visų žinių, kokios jums reikalingos.

"Jeigu būtų reikalinga platesnių informacijų, kurių šis raportas nesuteiktų, tai aš maloniai jas suteiksiu, jei jūs pareikalausite. Jūsų ištikimas,

"A. Carnegie Ross. "Suv. Valst. imigracijos komisionierius, Angel Island stotis, San Francisco, Cal."

Minėtas indusus, Sarkar, iki paskutiniam suareštavimui, tarnavo vlenoje New Yorko didelių firmų, užsiimančių fontaninių plunksnų įvežimu ir išvežimu. Jisai buvo vienu iš daugeliū indusų, kurie 1914 ir 1915 metais buvo areštuoti Kalifornijoj už peržengimą neutralybės įstatymo. Tuomet jis išbuvo keletą mėnesių kalėjime, o paskui liko paleistas ir atvyko į rytus.

Iš augščiau paduoto laiško sužinoti, aišku, kad Anglija prisispjrusi reikalauja išduoti jai Indijos patriotus, kurie stengiasi padaryti tą, ką padarė amerikiečiai 1775 m.

Nepaisant tos žiaurios cenzūros, kokią Anglijos valdžia palaiko Indijoj, dabar jau gerai žinoma, kad visoj toj šaly (Indijoj) verda revoliucija ir, bėgy pastarų kelių mėnesių, tūkstančiai vietos gyventojų užmo-kėjo savo gyvasia už tai, kad driso kovoti už laisvę.

Pasikėsinimas išduoti Sarkarą, sakoma, yra tai tik vienas iš daugelio atsitiki-mų, kuomet ši šalis veikė išvien su Didžiąja Britanija stengdamos nuslopinti revoliucinį judėjimą Indijoje, kuris gauna paramą Suvienytose Valstijose. Jau kalbama, kad jeigu šios šalies valdžia ir toliaus taip-pat elgsis su indusais, kaip ji elgėsi iki šiol (t. y. deportuos juos Anglijon, kas privedė jau prie nužudymo daugelio revoliucionierių), tai Anglijos valdžia pareikalas, kad būtų išduodami ir airiai, remiantieji Airijos kovą už laisvę.

Sarkaras nebuvo net politiniu veikėju, kokiais yra daugelis kitų pabėgėlių iš Indijos, kurie darbuojasi įgijimui laisvės savo tėvynei. Jisai buvo tik pirkliu, kurio simpatijos, tačiau, visuomet buvo prispaustųjų žmonių pusėje ir jis to niekuomet neslėpė.

Pirmu sykiu jisai buvo areštuotas dar pirm įsikišant Amerikai į karę. Tuomet jį kaltino už siuntimą indusams ginklų ir anūncijos ir

už kenkimą Anglijos militariam veikimui.

Nacionalis Civilės Laisvės biuras pastebi, kad šis pasistengimas išgauti politiška prasikaltėlių veik visame kame panašus į tai, kaip keletą metų atgal žinomas Elihu Root'as norėjo išduoti politiškių pabėgėlių, jų tarpe ir Joną J. Paurėną. Tuomet kilo visa audra protestų prieš Root'ą ir minėti rusai pabėgėliai liko išgelbėti.

(Iš N. Y. C.)

ZIGZAGAI.

Iki šiol aš maniau, kad drg. J. Neviackas tik satyros laikrašty moka redaguoti, bet pasirodo, kad jis geras matininkas ir matematikas. Juk nežinant matematikos ir matematikos negalima sužinoti, kad jo broliui, nuvažiavus į Lietuvą, kaštuos kelionė nei mažiau, nei daugiau, kaip keturis dolerius pas kiekvieną amerikiečio giminę nuvažiuoti.

Ar daug darbo turės Socialist Party Centralis Komitetas bebraukydamas kaimiuosius elementus? Jeigu jis dirbs taip, kaip kad iki šiol dirbo,—vienoje sesijoje išbraukė Michigan valstiją ir septynias federacijas, tai turime pripažinti, kad į porą sesijų spės ir likusias valstijas išbraukti.

O kiek jam pasiliks? Į tai jis pats atsakys.

Chicago's tūlo dienraščio "demokratinės" viešosios durys tapo rausvai nuteptos, bet užpakalinės pasiliko geltonos. Dabar vieni eina per viešasias, o kiti per užpakalines. Viduryje susiję verda tą pačią buizą.

Nelaimingiausias pasaulyje žmogus, tai Gabrys. Vietoje tapti Lietuvos ministeriu, tapo francūzų mirtarų kelių mėnesių, tūkstančiai vietos gyventojų užmo-kėjo savo gyvasia už tai, kad driso kovoti už laisvę.

"Darbininkas" bažijasi, kad Karosas šur išvažiavęs į Europą, nes Romanas ir Kneizis tyčia važiavę persitikrinti į New York'ą ir laukę patol, pakol Karosas neįsileidęs į jures. Mat, mes buvome ir užmiršę, kad karosai tik dumblynėse gali voliotis, bet ne jūromis plaukioti.

Pirmiau socialistai vidurį skaitė aukso ežeru, bet dabar vidury pavirto pelkėmis, į kurias plaukia iš kairės ir dešinės visos išmatos. Trio.

Dar nesenas šalies įstatymas: "dirbk arba kariauk," o jau užmirštas. Bedarbių vaikščioja didžiausi pulkai, o darbo nieks neduoda ir kariauti neliepia. Kad taip bedarbiai,atsiminę tą įstatymą pradėtų kariauti už tokią tvarką, kurioj užtektų dar-

bo visiem, darbo valandos būtų trumpos, o kas nenorėtų dirbti — negautų valgyti. Kitose šaliose tas įvyksta...

"Moterų Balso" gegužinia-me numeryje po įvairiais raštais-rašteliais figuruoja pusantro tuzino vyrų parašų. Tai jau "Moterų Balso" nėra moterų balsu, kada jame šūkauja vyrai. Kurgi dingto tos sesutės, ką tiek daug žadėjo? Argi jų visi troškimai su vėjais nuėjo?

Socialburžujų argumentas: "Paukščiui, apart reikalingumo dešiniojo ir kairiojo sparno, labai yra svarbu uodega, nes ji nustato pakraipą. Taigi uodega — vidury, ir mes visi laikykimės jos."

Perdaug jau nusibankrū-tijo tie "mokslinčiai" argumentais, kad tik už uodegos begali griebtis. Kaip uodegą išpeš, tai liks visai be nieko.

Kas-žin kaip su tomis mokykloimis, ką daugelyje miestų L. S. S. kuopos bei rajonai nuo praeito rudenio steigė? Ar daug draugų galės redaktoriams pastoti (kaip išsireiškė d. Batrušaitis)? Norėtus išgristi ar bent atsirado naujų bendradarbių laikraščiams?

Josephus.

PRIE LAWRENCO STREIKO UZBAIGIMO.

"Laisvės" skaitytojai žino, kad čia audėjų streikas, prasidėjęs 3 d. sausio, tęsėsi iki 21 d. gegužės. Minėtoje dienoje, reikia pripažinti, streikas tapo užbaigtas. Nors užbaigimas nereikia laimėjimo, vienok visose audinyčiose iškovota ant 15 nuosimčių pakėlimas algų.

Bet dabar Lawrence daugelis darbininkų negauna darbų. Mat, kompanija nenorėjo streikieriams nusileisti, ji tarėsi su visų apielinusių audinyčių darbininkais, o ne su Lawrence. Kada pamatė, kad ir kitur darbininkai bruzda, tuomet visur įvedė reformas—pakėlė algas ir sutrumpino darbo valandas.

Dabar daugelis streikierių, ypatinai lietuviai ir belgai, negauna darbo. Kom-

panija sako, kad neturinti, kaip būsia, tuomet prim-sianti. Vadinasi, lauk, bet ar sulauksi, kada ji negeis-tiniems elementams turės darbo?

Tai toks dabar Lawrence streikierių padėjimas.

25 d. gegužės, Liet. Socialistų Bendrovės parke, buvo piknikas A. C. W. of A. unijos. Buvo garsinta, kad bus ir prakalbos. Buvo ir kalbėtojai, tarpe kurių ir Anthony Capraro, kurį kapitalistų bernai norėjo nužudyti, bet iš priežasties lietaus publikos atsilankė mažai.

Laikė streiko, lietuvių laikraščių administracijos, rėmė lietuvius streikierius laikraščiais.

"Laisvės" gavome 1,300 egzempliorių; "Keleivio" — 100 ekz.; "Moterų Balso" — 200; "Mūsų Tiesos" — 700; "Vien. Liet." — 180; "Kardo" — 103; "Darbo" — 200.

Kitų laikraščių irgi po bis-kį gavome, bet surašas randasi pas kitą presos komisijos narį, todėl čia negaliu ir paduoti.

Presos Kom. Sekret. Gradauskis.

Tel. Stag 2570.

Dr. H. Medoff

OKULISTAS

Išegzaminuoja akis ir pritaiko akinius geriausiai priinama kalna. Ofise būna kiekvieną dieną, išskiriant Pėtnyčią ir Nedėdienį, nuo 7 val. vakare iki 8 val. vakaro.

DR. H. MEDOFF
500 Grand St., Brooklyn, N. Y.

KURSAI

Lietuvių Muzikos Konservatorija rengia trijų savaičių choro ir orchesteros vedėjams kursus. Kursų mokslas prasidės 23 d. birželio. Kursų vedėjas komp. Mikas Petrauskas. Už visą tą kursą mokestis imama 25 dol. Išlaikė kvotimus gaus L. M. Konservatorijos paliūdjimusi.

M. PETRAUSKAS
769 Broadway,
So. Boston, Mass.

PATARIMAI VYRAMS

APIE

Lyties Dalykus

PARASYTA ŽYMAUSIO AMERIKOJE LYTIES KLAUSIMŲ ŽINOVŲ

DAKTARO WM. J. ROBINSONO

Toje knygoje aiškiai ir teisingai aprašoma lyties organų išsivystymas, jų veikmė ir svarba visame vyro gyvenime; sauzagystė ir kaip nuo jos atrasti; lytiškos ligos ir kaip jas pažinti ir apsaugoti; kaip būti laimingu šeimyniškame gyvenime; kaip aiškinti vaikams lyties dalykus; apie apgavimus gydymus; apie prostituciją ir daugybę kitų įdomių dalykų.

Ta knyga reikalinga kiekvienam suaugusiam žmogui.

STAL KAIP APYE TĄ KNYGĄ ATSLIEPE "LAISVE": "Ši knyga kaip tik užpildys mūsų literaturoje tą spragą, kuri iki šiol buvo tuščia, užleista miglomis. Mes patartume kiekvienam tą knygą įgyti ir perskaityti, nes rasite labai daug naudingų patarimų ir daug ko pasimokinsite."

KNYGA SU PAVEIKLAIS IR GRAZIAI APDARYTA.

KAINA \$2.00

Reikalavimus ir pinigus siųskite šiuo adresu:

J. BARKUS

Box 129, General P. O., NEW YORK, N. Y.

The Lithuanian Semi-Weekly
"LAISVĖ"
 Published by the
 LITHUANIAN CO-OPERATIVE
 PUBLISHING SOCIETY, INC.
 Every Tuesday and Friday at 465
 Grand St., Brooklyn, N. Y.
 Yearly subscription rates: in U. S.
 and foreign countries \$3.50.
 Telephone Stagg 3878

"Entered as second class matter
 March 11, 1914, at the Post Office
 at Brooklyn, N. Y. under the act of
 March 3, 1879"

Eina du sykū savaitėj: Utarnin-
 kas ir Pėtnyčionis, 465 Grand St.,
 Brooklyn, N. Y. Leidžia Lietuvių Ko-
 operatyvėška Bendrovė.

"LAISVĖ"

Prenumerata metams: Amerikoje ir
 užrubečiuose — \$3.50; pusei metų
 Amerikoje ir užrubečiuose — \$1.75.
 Telephone Stagg 3878

Uždariai.

Suvienyose Valstijose yra suvirš šimtas milijonų gyventojų. Bet, kaip rodo Pčinigno Departamento atskaita, už 1916 metus mažiau negu 500,000 ypatų mokėjo įplaukų taksas. Kodėl iš tokio didelio skaitliaus gyventojų, tiek mažai mokėjo įplaukų taksas? Ogi todėl, jog žmonės neturi tiek įplaukų, kad prisiegtų taksas mokėti. Reiskia, tik apie 500,000 žmonių turėjo didesnes įplaukas, nuo kurių reikėjo mokėti taksas. Tarpe tu mokėjusių yra didžiausias skaitlius tokių, kurie turėjo įplaukų nedaugiau 10,000 dolerių. Virš 10,000 dol. įplaukų turėjo 121,691 žmogus; virš 50,000 dol. įplaukų turėjo 17,085 žmonės; virš 100,000 dol. įplaukų turėjo 6,633 žmonės; virš 500,000 dol. įplaukų turėjo 582 žmonės ir virš 1,000,000 dol. metinių įplaukų turėjo 206 žmonės.

Juo didesnės įplaukos, tuo mažesnis skaitlius žmonių. Dešimtytis milijonų šeimynų turėjusios tokias mažas įplaukas, jog taksų neprisiėjo mokėti. Tos šeimynos, pabūdintos dirbtuvių švilpynių, kožną dieną kėlėsi, lygiai kaip vyrai, taip moterys ir vaikai ir per dienas dirbo, prakaityvo dėl užsi-pelnymo šiek-tiek maisto, kad palaikyti gyvastį, dėl pridengimo kėno skarmalais ir šokišios-tokios pastogės, pasislėpimui nuo žiaurais vėjo ir lietaus. Visi šeimynų nariai dirbo, triūsė ilgas valandas dėl savo skurdaus pragyvenimo.

Seimynose, kurios turėjo metinių įplaukų nuo 5 iki 10 tūkstančių dolerių, vyrai ėjo dirbti kur-nors į ofisus, moteris pasilikio namie, o vaikai galėjo lankyti mokyklas. Įplaukos buvo užtek-tinos gražiam pragyvenimui ir jos buvo užpelnytos per vieną šeimynos narį — vy-

Seimynų, turėjusių metinių įplaukų 50, 100 ir 500 tūkstančių dolerių, kartais vienas narys dirbo, o kiti ne. Jų įplaukos susidėjo iš randų, procentų, dividendų ir atlyginimų už mašinas ir įrankius, kuriuos vartoja vyrai, moterys ir vaikai darbininkai.

Darbininkų visi šeimynos nariai dirba ir tankiai badauja. Turčių gi šeimynose tankiausia nei vienas narys nedirba, o gyvena didžiausioje pertekliuje.

Turčių palaikoma ir jų reikalus ginanti spauda, laikraščiai, nuolat kalba, būk šios šalies surėdymas, tvar-

ka yra kuogeriausia, demokratiška, valdžia visų žmonių. Didžiama darbininkų tuos laikraščius kasdien skaito, jiems tiki ir mano, jog kitaip ir būti negali.

Bet dalis darbininkų yra permatančių tas priežastis, kodėl vieni skursta ir badauja, o kiti gyvena pertekliu. Tie darbininkai be perstojo budina, aiškina ir šaukia visus darbo žmones, kad suprastų tas dideles nelygybės priežastis ir, susipratę, kad pataisytų, sutvarkytų šalį taip, jog nereiktų vieniemis ilgias valandas dirbati badauti, o kitiems be jokio darbo lėbauti.

Jeigu tu, drauge skaitytojau, permatai ir supranti tas nelygybės priežastis, supranti kaip turėtų būti įvesta geresnė tvarka, tai aiškink tą kitiems savo draugams darbininkams, aiškink visuomet, kiek tik išgali; kviesk juos prisidėti prie tos organizacijos, kuri rūpinasi įvedimu geresnės tvarkos pasaulyje; kviesk juos prisidėti prie Lietuvių Socialistų Sąjungos. Skaityk ir platink tuos laikraščius, kurie drąsiai skelbia teisybę ir rodo tiesų kelią į tokį surėdymą, kur bus brolybė, lygybė ir teisybė!

J. Krėns.

IŠ KULPMONT DARBININKŲ STREIKO.

Kulpmont, Pa. — Darbininkų streikas dar tęsiasi. Pastaromis dienomis provokatoriai paleido paskalų, būk streikieriai nutarę nušėti ne tik streiklaužius, bet daryti užpuolimus ir ant tų namų, kuriuose jie gyvena. Todėl daugelis naktimis negali užmigti, sėdi po langais ir laukia, kada streikieriai pradės jų namus bombarduoti. Suprantama, išmintingesni gerai žino, kad čia provokatorių darbai ir kad streikieriai panašių nutarimų nėra padarę. Teisybė, streikieriams pasitaiko susiremti su streiklaužiais, bet čia neorganizuoti susirėmimai, o tik atskirų ypatų darbas, arba, geriau sakant, išsišokimas. Tuo tarpu darbininkų priešai naudojami tokiais arba tam panašiais išsišokimais ir juos suverčia ant visų darbininkų. Susirėmimai visuomet iššaukiami ne streikierių, bet streiklaužių ir jų patronų.

Streiklaužių buvo mažai — nedaugiau aštuntos dalies ten dirbančių darbininkų, bet tie streiklaužiai neapsakomai drąšūs ir žiaurūs, visuomet stengėsi iššaukti riaušes. Mat, juos saugojo vješoji ir slaptoji policija, tai jautėsi turį įiegų. Streikieriai, kiek galėdami vengė susirėmimų, bet kartais neišvengdavo. Ir tokių susirėmimų auka tapo jauna, 18 metų mergaitė—Ona Navickaitė. 22 d. gegužės kompanijos bernai ir policija ją brutališkai sumušė. Dabar ji randasi Shamokino ligonbutyje ir daktarai sako, kad vargiai pasveiksianti.

Nors Navickaitė jauja bėgą, bet gyvenimas ant jos buvo uždėjęs didelę našta. Metai laiko atgal trokas užmušė jos brolių, po to mirė ir tėvas nuo infliuzos. Ji pasiliko užlaikytoja motinos

su keturiais mažais kūdikiais. Turėjo sunkiai dirbti ir maitinti šeimyną. Todėl nenuostabu, kad iškilus streikui, jai daugiau už kitus rūpėjo jį laimėti ir ji uoliiau už kitus darbavosi, pakol budeliai neatėmė jai sveikatą ir, veikiausiai, bus atimta gyvastis.

Dabar jau gal bus ramiau, nes streikieriai visgi pergalėjo streiklaužius — 26 d. gegužės kompanija priversta buvo uždaryti dirbtuvė. Streikieriai išisi ir ramiai laukia streiko pabaigos, bet nelaimingoji Ona Navickaitė, kuri daugiausiai darbavosi, kad dirbtuvė būtų uždaryta, dabar guli ligonbutyje ant mirties patalo, jai mirtis žiūri į akis, Kulpmonietis.

PARAŠŲ RINKIKAS ATSIDURĖ PAS PROKURORĄ.

Minden, W. Va. — Čia tūlas Urbaitis rinko milijonius parašus. Pradėjęs jam rinkiti tuos parašus, viešos lietuviai sušaukė viešą susirinkimą ir pareikalavo, kad tas ponas susirinkime paaiškintų, kokiems tikslams renkami parašai. Bet štai vieton jo, atėjo policija ir užklaušė, ar čia bolševikai surengė mitingą. Mat, parašų rinkikas įskundė, kad bolševikai rengia mitingą. Policijai buvo paaiškinta, kokiam tikslui sušaukta mitingas. Tuomet policija nuėjo pas parašų rinkiką ir pareikalavo, kad jis paaiškintų, kokiems tikslams renkami parašai. Bet ar ištikrųjų taip yra?

Visur buvo apvaikščiojama darbininkų gegužinė šventė, bet pas mus, kur tiek daug kazionųjų socialistų, kur tiek daug socialistų valdininkų, nieko panašaus nebuvo. Jeigu tarpe socialistų atsiranda tokių, kurie sumano ką nors revoliucioniškesnio, tuojaus kazionieji socialistai apšaukia juos karštakošiais, demagogais, neišmanėliais ir nepribrendusiais prie socializmo tvarkos. Todėl ir apie apvaikščiojimą pirmos gegužės negalėjo būti ir kalbos, nes kazionieji socialistai to nenorėjo.

Teisybė, 4 d. gegužės neva buvo surengę pramogą, bet iš programo išėjo tikras jovalas, nieko rimto, nieko verto, ką galima būtų paminėti. A. J.

Sulaukus nedėdienio, kitas parašų rinkikas išėmė "varentą" kaltindamas drg. F. Audaitį, būk pastarasis norėjęs jį užmušti. Bet čia vėl pasirodė nesamones ir policija neareštavo Audaitį. Tai matote, kaip pas mus žmonės renka parašus dėl Lietuvos nepriegulmybės. J. F. Gumauskas.

POLICIJA NELEDZIA PRAKALBŲ SAKYTI.

Waukegan, Ill. — Pas mus reakcija vis didėja. Prieš porą mėnesių Lake Couty Socialist Party apskritis buvo pradėjęs nedėdieniais įvairiose vietose rengti prakalbas. Iki šiol viskas ėjo gana pasekingai. Vienok paskutiniū laiku policija jau pradėjo persekioti ir jau dvejas prakalbas sulaukė. 25 d. gegužės turėjo įvykti prakalbos. Kalbėtojas

buvo pakviestas S. Stedman iš Chicagos. Kada publika susirinko į svetainę, tai atėjo policija ir uždraudė prakalbą sakyti. Užreiskė, kad prieš surengiant prakalbas už dviejų savaitių reikėję iš policijos gauti leidimą.

Kada pirmininkas pranešė publikai policijos įsakymą, svetainėje kilo baisus lermas, pasigirdo švilpimai, staugimai ir trypimai. Žmonės sukilo ir iš svetainės neina. Policija, matomai, nusigando ir prasiveržus pro žmones, smuko laukan. Tuo tarpu vienas iš pubhkos atsistojto tarpduryje ir pradėjo kalbėti. Policija jau buvo ant gatvės, bet sužinojus, kad svetainėje sakomos prakalbos, tuojaus per telefoną pareikalavo vežimą ir vėl atgal sugrįžo. Tuo tarpu žmonių dar daugiau prisirinko ir policijai kito kelio neliko, kaip tik per užpakalines svetainės duris išsikraustyti, susėsti į pareikalautą vežimą ir vykti savo keliais.

Policijai einant laukan, publika juokėsi ir plojo rankomis. Taip dabar pas mus reaktacija siaučia ir persekioja socialistų veikimą.

IŠ "SOCIALISTŲ TVIRTOVĖS."

Milwaukee, Wis. — Mūsų miestas skaitomas "socialistų tvirtovė." Juk čia socialistai turi išrinkę daugelį savo narių ir valdiškas vietas. Bet ar ištikrųjų taip yra? Visur buvo apvaikščiojama darbininkų gegužinė šventė, bet pas mus, kur tiek daug kazionųjų socialistų, kur tiek daug socialistų valdininkų, nieko panašaus nebuvo. Jeigu tarpe socialistų atsiranda tokių, kurie sumano ką nors revoliucioniškesnio, tuojaus kazionieji socialistai apšaukia juos karštakošiais, demagogais, neišmanėliais ir nepribrendusiais prie socializmo tvarkos. Todėl ir apie apvaikščiojimą pirmos gegužės negalėjo būti ir kalbos, nes kazionieji socialistai to nenorėjo.

Teisybė, 4 d. gegužės neva buvo surengę pramogą, bet iš programo išėjo tikras jovalas, nieko rimto, nieko verto, ką galima būtų paminėti. A. J.

POLICIJA NELEIDO DRG. M. DUSEIKAI PRAKALBĄ SAKYTI.

Binghamton, N. Y. — Gegužės 25 d. L. S. S. ir L. M. P. S. kuopos buvo surengę prakalbas paminėjimui tarptautinės darbininkų šventės. Vyčiai pamatė apgarsinimuose, kur pasakyta, kad kalbės apie Lietuvos laisvę ir jos valdžią ir bijodami, kad lietuviai neišgirstų, kokia laisvė ir kokia valdžia turi būti, įskundė policijai meluodami, būk kalbės apie nuvertimą šios šalies valdžios.

Patsai chief'as, atėjęs į svetainę, pranešė rengėjams, jog neleisias prakalbą sakyti, vienok pagarsintam laike žmonės pradėjo rinktis. Policija pamatė, kad didelė minia susirinko, tai pašaukė ug agesius, vežimą šautuvų amunicijos. Va-

dinasi, jei vandenio bus permažai, tai paleis darban švina, vienok apsieita ramiai. Rengėjai pamatė, jog nejuokais rengiamasi suardyti prakalbas, pranešė susirinkimui, kad svetainėje prakalbų nebus, tad daug žmonių išėjo pasivaikščioti į kalnus ir netrukus susirinko į būrį. Kadangi drg. Duseika sykiu dalyvavo, tai ten ir įvyko prakalbos. Keliatas naujų narių žadėjo pirmame kuopos susirinkime prisirašyti. Lawrence'o streikieriams surinkta aukų 45 doleriai su centais.

"L." Koresp.

SOCIALISTAI NEGAUNA SVETAINIŲ.

Hudson, Mass. — Nors čia seniai gyvuoja L.S.S. 223 kp., bet iš jos veikimo mažai matosi žinių. Reikia pasakyti, kad ji veiki ir negali nieko daryti, nes mieste niekur negauna svetainių bilekokių pramogų surengimui. Vyčiai dėjo visas pastangas, kad tik užagitavus visus svetainių savininkus neduotų socialistų rengiamoms pramogoms. Jie jau buvo užreiskė, kad dabar socialistai išnyks, o vyčiai kilsią kaip ant mielių, bet tie jų džiaugsmai vėjais nuėjo, nes socialistų skaitlius vis didėja ir didėja. 1 d. geg. prie kuopos prisirašė 6 nauji nariai ir daugelis prisizadėjo sekančiame susirinkime prisirašyti. Tą pačią dieną literaturous pavyko parduoti už 10 dolerių.

Pasirodo, juo klerikalai ir kompanija labiau šmeičia socialistus, ypač bolševikus, tuo labiau žmonės jiems simpatizuoja ir prie jų rašo.

L.S.S. 223 kp. Koresp.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

Kadangi dabar iš Lietuvos negalime gauti teisingų žinių, todėl priversti esame nors iš Lietuvoje einančių klerikalikų laikraščių perspauzdinti, parodant "Laisvės" skaitytoms kas ten dedasi. Kiekvienas galės suprasti, kad paduodamos žinios yra sufabrikuotos pagal kerikalikšką kurpalį ir kad rašytos tų, kurie priešingi darbininkų judėjimui.

Seredžius, Rasein. apskr. — Sausio 31 d. buvo Valsčiaus Komiteto rinkimai, į kuriuos buvo išrinkti pirmininku A. Velička, jo padėjėju M. Dziemdzionas, kasi-ninku K. Beniulis ir sekretorium A. Pranevičius. Susirinkimas viršaičio neberinko, nes jo pareigas eis komiteto pirmininkas.

Paskelbus L. V. įsakymą dėlei privatinių dvarų nau-dojimo, bevaik visuose Seredžiaus valsčiaus dvaruose susidarė kumiečių-darbininkų Komitetai ir rengiasi prie išdirbimo žemės, kad nelikus be duonos. Tam tikslui kiek išgali bendrai perka arklis, nes, vokiečiams

Rusijos Rubliai

Dabartiniu laiku yra labai pigus. Tavo sumą Amerikoniskų pinigų gali padauginti ant trijų sykių, jeigu pirksi rublius dabar.

LIETUVIAI, kurie mano grįžti Lietuvon po karę, pelnys nupirkdami rublių, nes tikrai galima tikėtis, kad po karę rublių vertė pakils. Tie, kurie nemano grįžti Lietuvon, galės čia parduoti savo rublius už tiek, kiek jie buvo verti pirm karė.

TODEL neatidėkit šitos progos. Pirk rublius tuojaus nuo užtvirtinto

Bankieriaus Henrikas C. Zaro

39 Cooper Square, kampoje 6-10 St. The Zaro Bank Building

ŠITAS bankierius perka ir parduoda Laisvės Paskolas, Karš Taisympo Stampas taipgi ir "Thrifit" Stampas.

Ar jus kada nors pamisinat, kaip yra pavojinga nešiotis su savim ar laikyti bakse pinigus ar šiaip svarbius dokumentus? Ar žinat kad jie gali būt gaisre ar vagis gali pavogti? Apsaugoti galima pasisamandant "Apsaugos Pasidėjimo Bakse" pas Bankierių Henrika C. Zaro. Tas bakas yra apsaugotas nuo vagių ir gaisro. Ateik ir pamatyk tą apsaugos bakse, kuris randasi Zaro Bank Building, 39 Cooper Square, kampoje 6th Street, New York, N. Y.

Atvira vakarais iki 8 val.; nedėdieniais iki 1 val. po pietų.

NETEISINGAI INFORMUOJA

So. Manchester, Conn. — "Laisvės" No. 39 tūlas Sidem rašo, būk L. S. S. 214 kuopa žada išvien su rusais socialistais veikti. Aš nesu-prantu, iš kur Sidem gavo tokių žinių? Žinau tik tiek, kad L.S.S. 214 kp. jokių sutarčių su rusais nedarė apie bendrą veikimą.

Teisybė, čia pasidarbavus rusams draugams iš Hartford, susitvėrė taip vadina-ma "rusų darbininkų kuopelė," bet ji dar nesusitvarkė ir mūsų kuopa nekalbėjo apie jokias sutartis, kad bendrai veikus.

L. S. S. 214 kp. rašt. A. Birieta.

80 KAREIVIŲ ŽUVO SPROGIMAMUNICIJOS SANDELIIUI.

True translation filed with the Postmaster of Brooklyn, N. Y., on June 3, 1919, as required by the Act of October 6, 1917.

London, 29 d. geg. — Iš Cologne gauta telegrama praneša, kad talkininkų už-tarė griežtai žiūrėti, kad niekas nebūtų išvežama kitur; kad ūkininkai atlieka-mus drabužius ir maistą bū-tinai duotų lietuvių kariume nei ir kad nebūtų leista or-ganizuotis bolševikams, rau-donajai gvardijai. Be to, bu-vyko tartasi dar dėl daugelio kitų dalykų, kad visur būtų tvarka ir gerovė.

PERSKAITYK TUOJAU!

R. G. INGERSOLL'Ų KNYGA

VELNIAS

VERTĖ FERDINANDO DE SAMOGITIA

Daugybė žmonių bijo velnio, todėl visi turėtų perskaityti tą knygą, nes susipažins su velnio istorija, jo darbais ir galybe.

KAINA 20 CENT

Brooklyn, N. Y.

Eagle "Mikado" Pencil No. 174

Paiselilai padaryti penkių rušių. Geriausi paiselilai abelnam vartojimui.

Eagle Pencil Company, New York.

Iš Lietuviško Pudymo.

Alliance, Ohio. — Pastaruoju laiku mūsų draugai socialistai pradėjo smarkiau veikti—rengia prakalbas ir įkūrė knygynėlį. Jau trejas prakalbas surengė, o dar dvi, rengia, — vienos 1 d. birželio, kitos — 15 d. birželio.

Suprantama, juos smarkiau L.S.S. 263 kuopos draugai veikia, tuo daugiau atsiranda priešų iš tamsesniųjų lietuvių tarpo, kurie netik visokiais būdais stengiasi tam veikimui užkelti, bet dar skundžia ir valdžiai.

Kadangi čia kunigo nėra, tai atsirado tūlas geradaris, kuris pradėjo rinkti nuo kiekvieno norinčio atlikti išpažintį po du doleriu. Surinko apie šimtine. Kunigas atvažiavo 24 d. gegužės. Tas žmogelis įteikė kunigui pinigų ir surašė užsimokėjusių.

Kunigas pradėjo spaviedoti, bet labai nusitebėjo, kad iš užsimokėjusių pas jį atėjo tik pustuzinis. Mat, tą dieną turėjo užsida- ryti salūnai, tai paskutinė atsisveikinimo su stikleliu diena. Todėl didžiama ir prabuvo karčiamose. Kunigas su pinigais išvažiavo.

Ant rytojaus susirinko užsimokėjusieji atlikti išpažintį, bet kunigo jau nebuvo. Kilo didelis lermas, reikalavo nuo rinkiko atgal pinigų, bet kur tas ims, kuomet kunigas visus išsivežė.

Dabar katalikai spjau do, kad užsimokėjo ir be išpažinties paliko. Zemaičių Mikė.

Johnston City, Ill. — 21 d. gegužės buvo prakalbos, kurias surengė L. D. L. D. kuopa. Kalbėjo drg. J. Jukelis. Kalbą pašventė aiškinimui, kaip lietuvių kovojo nuo senovės iki šiam laikui ir kaip dabar kovoja. Kvietė visus prisijungti prie L. S. Sąjungos. Pasekmės prakalbų labai geros, nes pavyko atgavinti L.S.S. 63 kuopą iš 18 narių.

Nors žmonių buvo mažai, bet kurie atsilankė, tai prakalbos liko pilnai užganėdinti. Priežastis publikos neatsilankymo, veikiausia neisgarsinimas. Jeigu rengėjai būtų pasistengę atskančiau išgarsinti, tai, be abejonės ir publikos būtų buvę daugiau. Šiaip viskas pavyko gerai.

Vaitiškis. Herrin, Ill. — 22 d. gegužės atsilankė drg. J. Jukelis ir buvo iki 26 d. gegužės. Per 3 vakarus sakė prakalbas, kurias surengė L. S. S. kuopa ir L.M.P.S. kuopa. Du vakarus sakė prakalbas, o 25 d. gegužės skaitė referatą. Viskas pavyko labai puikiai ir draugas Jukelis daug naujo ir naudingo pasakė.

Paskui drg. Jukelis supažindino sąjungiečius su L.S. S. centro dalykais ir paaiškino daug kitų dalykų. Aukų Agitacijos Fondui surinkta 12 dol. su centais. Zemės Dulkė.

E. St. Louis, Ill. — 17 ir 19 d. gegužės buvo prakalbos L. S. S. 87 kuopos, kurias

surengė L.S.S. X Rajonas. Per abudų vakarų kalbėjo drg. J. Jukelis. Abudu vakarų publikos susirinko gana daug. Kalbėtojas publiką pilnai užganėdino. Aukų surinkta \$25.52 (S. Navickas aukojo \$5.00), kuopa iš savo izdo paskyrė \$25.00. Tokiu būdu padaryta \$50.52. Aukos paskirtos sušelpimui politiškių kalinių. Visiems aukautojams tariu širdingą ačiū.

Fin. Rašt. A. Trijonis.

Minden, W. Va. — Dar pirmą kartą čia šiais metais bandyta švesti 1 d. gegužės. Iš 600 žmonių atsirado apie 50, kurie dirbo tą dieną, visi kiti šventė, nepaisant superintendento bauginimų, kad tą dieną visi dirbtų. Jis reikalavo, kad darbininkai savo šventę perkeltų į subatą. Mat, čia tik penkias dienas savaitėje dirba—subatomis nedirba.

L.S.S. 218 kuopa stengėsi vesti agitaciją, kiek galėdama, kad tą dieną niekas nedirbtų.

J. F. Gumauskas.

St. Louis, Mo. — 16 ir 18 d. gegužės L. S. S. 44 kp. buvo surengus prakalbas. Kalbėjo drg. J. Jukelis. Pirmą sykį publikos susirinko mažai; antru kartu buvo gana daug. Kurie atsilankė į prakalbas, likosi užganėdinti. Mat, daugelis bijojo ateiti į prakalbas, kad paskui kunigužis jų nepasiųstų į pragarą.

Mūsų dvasiškas tėvelis darbuojasi gana energingai. Jis savo parapijonus mūkina visokiais būdais, bauginia pragaru ir daugelis jų jau atsisakė protauti, bet elgiasi taip, kaip kunigas liepia — neina į socialistų parengtas pramogas ir tam panašiai. Mat, kunigas pats užlaiko pobažnytiniame sklepe "pasilinksminimo" vietą, kur katalikai, po šventų mišių, susirenka ir "linksminasi." Ten galima netik pasilinksmininti, bet ir savo protą "apšviesti." Iš tokių "pasilinksminimų" ir "apšvietimų" kunigui eina nemažas pelnas. O kad daugiau pritraukus prie tos savo "apšviestos", neriasi iš kailio plūsdamas socialistus.

Nepaprastą kovą veda su plakatų dalintojais, kurie ateina ir netoli bažnyčios drįsta žmonėms juos duoti. 20 d. gegužės, nuėjus drg. J. Baltrušaičiui su plakatais, kunigėlis taip įnirto, kad jau buvo į krūtinę išsikibęs, bet Baltrušaitis nenusigando ir mandagiai kunigą nuo savęs atstūmė. Kunigas tuojaus pasikvietė komitetą, bet ir tas nekibo. Pradėta organizuoti liuosnorius, kurie apsiimtų su plakatų dalintoju apsidirbti, bet pastarasis nelaukė jų susiorganizavimo ir apleido tą vietą. Tokiu būdu apsieita be kumščių panaudojimo.

J. J. Daujotas.

Jeigu sakoma, kad velnias skaudžiai baus net paprasčiausį, nieko blogo nepadarantį melagį, tai klausimas, ką jis darys tiems dentistams, kurie garsinasi ištraukia dantis be jokio skausmo?

Ivairios žinios.

AMERIKOS LAKŪNAS UŽBAIGĖ KELIONĖ PER ATLANTIKĄ.

Plymouth, Anglija, 31 d. geg. — Amerikietis lakūnas Albert C. Read šiandien laimingai užbaigė kelionę oru per Atlantiką.

2:26 val. po pusiaudienio orlaivis NC—4 laimingai nusileido Plymoutho prieklaukoje, visai arti Mayflower akmens, kur veik 400 metų atgal piligrimai susėdo ant laivo Mayflower, kad plaukti į naujai tuomet atsirastą pasaulį — Ameriką.

Lakūnus pasitiko Plymouth'o majoras, o paskui buvo iškilminga paroda ir minios žmonių lydėjo lakūnus į militare stovyklą. Prezidentas Wilsonas ir karalius Jurgis prisituntė lakūnams pasveikinimo telegramas.

Iš Lisbono, Portugalijoje, lakūnai pasikėlė 5:29 val. pėtnyčios ryte. Po pusantros valandos lėkimo, mašinerijoje apsirėiškė tūla betvarkė ir lakūnai turėjo nusileisti Biscay įlankoje. Tas įvykis 7:21 val. pėtnyčios ryte.

Viską sutaisius, orlaivis vėl pasikėlė 1:38 val. po pietų. Kadangi nebuvo vilties su šviesa pribūti į Plymouthą, tai vadovaujantis lakūnas Read nusprendė nusileisti ties Ferrol, Ispanijoje, ir ten pernaktuoti. Subatos ryte, 6:27 val. orlaivis pradėjo paskutinę savo kelionės linkį, kurį, kaip minėta, laimingai užbaigė tą pačią dieną, nusileidęs Plymoutho 2:26 val. po pietų.

Apart komandieriaus Reado, orlaivį lėkė 6 kiti žmonės — mechanikai ir inžinieriai. Visi jie kelionę perleido sveiki ir gerame stovyje.

LONDONO POLICISTAI NUBALSAVO STREIKUOTI.

London, 31 d. geg. — Londono policistai balsavo klausimą ar streikuoti, ar ne, ir didelė didžiama balsavo už streiką. Streikas prasidės 2 d. birželio, jeigu miesto valdžia nesutiks pakelti algas ir pripažinti policistų unijos viršininkus. Unijos vadai sako, kad streikas neišvengtinus.

Spėjama, kad streikas galės išsiplatinti visoje šaly, nes visi policistai tokių miestų kaip Liverpool, Manchester, Cardiff, Glasgow ir Greenock, kaip vienas, remia londoniškius. Angliakasių federacija jau priėmė nutarimus prižadant remti policistų uniją, jeigu kils streikas.

Skausmų suimtas žmogus veik visuomet nori, kad kassnors padėtų jam dejuoti.

Net ir didžiausis gramėzdas nei kiek tokiu neišrodo, kuomet dirba kokį sunkų darbą.

Pranešimai.

Worcester, Mass. — L. S. S. 40 kp. yra išleidus agitatyvių lapelių, kurie tinka kiekvienai kuopai ir labai naudingi paskleisti tarpe lietuvių. Lapeliai užvardyti — "Atsisaikimas susipratusių darbininkų." Paroduodami po 3 dol. tūkstantis. Užsakymus siųskite — J. Petkūnas, 4 Stone St., Worcester, Mass. J. Petkūnas.

Philadelphia, Pa. — 4 d. birželio, Metropolitan Hall svetainėje, 715 Fairmount Ave., įvyks nepaprastas susirinkimas Socialist Party lokalo. Bus apkalbama, kaip lokalas turės atsinešti linkui suspenduotų iš Socialist Party Federacijų narių, kurių tarpe yra ir L. S. S. Taipgi grėsia suspendavimas ir pačiam lokalui. Kaip matote, dalykas yra gana svarbus, todėl visi draugai būtinai privalote dalyvauti tame susirinkime, nes žinote, kad jūsų dalyvavimas ir balsai dalyką gali visai į kitą pusę nukreipti.

Ateidami, pasiimkite mokesčių knygeles. Pavieta Kom. narė K. B. K.

Redakcijos Atsakymai.

Joe Bimbo, Paterson, N. J. — Apie karėvių parodas nesvarbu. Jos visiems žinomos.

Keliauninkui, Binghamton, N. Y. — Talpiname anksčiau gautą.

J. Leonaičiui, Castle Shannon, Pa. — Polemiškų raštų su "Tėvynės" korespondentais netalpiname. Lai jie sau pliauškia, neatkreipkite į tai atydos, bet vyarkite savo darbą pirmyn.

GAISRAS.

Diližanas, kuriame mes važiuvom, dundėjo plentu jau kelios valandos. Tai buvo ilgos nakties valandos, kuomet apgaubusi žemės paviršius tamsa pripildė kiekvieno širdį ilgėsiu ir nuoboduliu. Visi, kiek tik mūsų diližane važiavo, snūduliavom. Mūsų galvos, lig nuvytusių kvietkų žiedai, diližanui kratant, lingavo be jokio stundumo. Sėdėjom, prisispaudę prie viens kito, rangėmės. Kvėpuoti buvo sunku, smilkinuos plakte-plakė. Ilgu... Nuobodu... "Ei!" — girdėjom laikas nuo laiko žydelio-vežėjo arklių raginimas ir botago pliauskėjimas.

Plentas pasisuko į šalį. Pasimatė nusvites dangaus pakraštys, puikiai nušvites, panašus į skaiscią aušrą. Apsupusi šį praudusį dangaus kraštą tamsa išrodė da tamsesnė. Pašvaistė plevėsavo—ji geso ir švito; kartais rodės, kad šit-šit ir užsiliepsnos visas tamsus nakties dangus, bet pašvaistė vėl geso irėjo mažyn... Rausvoj jos šviesoj matės, kaip plaukia ant dangaus debesiai: jie buvo taip paraudę!... Dūmų kupstas šviesiais kamuoliais kilo augštin. Aukštinės kibirkštys sukos apie dūmus ir tūkstančių-tūkstančiais lėkė į padangę... lėkė augštai, augštai ir tarytum norėjo atsistoti tarp žvaigždžių ir drauge su jomis per amžius šviest žemei... Jos kilo augštin šviesiai žibėdamos, lėkė oru ir plačiai sklido po aplinkinius laukus; jos krito, geso ir jų jų šviesa, ką žibėjo padangėj, nukritusi ant žemės, virto juodu angliu... Per dūmus matės liepsnos liežuviai. Jie nuo vėjo plevėsavo ir lyg norėjo pasaliui ką tokio įdomaus ir žymaus pranešti apie savo darbą. Viena plento puse tęsė rugių laukas. Jis ką-tik da buvo nupjautas ir sukrautas begalinėmis gubomis, — matės rugienos. Antrojo plento pusėj stovėjo rausvai nušvites miškas, aiškiai išsiskyręs iš apsupančios jį tamsumos. Kaip dailiai, kaip didžiai jis stovėjo! Jis buvo, kaip ir apšerkšnijos. Mes sustabdė diližaną, išlipom oran. Visa, ką matėm pirm, dar aiškiau pamatėm, nes žiūrėjom jau nebe per stiklines diližano duris. Liepsna užė, vilnimis bėgiojo po sienas, — pleškėjo, tratėjo visas namas; griuovo gegnės, balkiai, žiezėlkos staiga kilo augštin... Kaitino ištolo... lyg kokia pikta, įsiutus spēka ten darbavos... Prie pat plento rugienoj tarp rugių gubų blyvė, nerimaudamas, avių būrys, apie gubas kiaulės kriuksėjo irėjo sau tolyn. Raguočių ir arklių niekur nesimatė...

Degė ūkininko diendaržis. Žmonių kieme beveik neišmatė. — Gelbėkit, vyreliai, gelbėkit! — puolė prie mūsų namų šeimininkas. Jis buvo persigandęs, išbalęs; lauzė rankas. Žiūrėjo plačiom akim; visas buvo lyg proto nu-stojęs. — Vyreliai, gelbėkit, vyreliai! — Jo išvaizda gaisro šviesoj da baisesnė buvo. Visa tai buvo panašu į bausų, sunkų sapną. Prie pat tvoros sustoję tvarsės pora vyrų — vienas visai jau suaugęs, o antras — metų dvidešimties. Tai buvo šeimininko bernai. Pareikalavom kirvių, viedrų... — Vyručiai, gelbėkit, vyručiai! — šaukė šeimininkas drebančiu balsu, negalėdamas atsipeikėti. — Kur viedrai? Kirvių! — šaukėm, bet... niekur nieko: su šeimininku jokios rodos nebuvo galima gaut, o kiti "taip sau" žiopsojo. Įbėgau grįcion — tamsu, ką-tik matos. Prie stalo stovi moteriškė ir mergaickaitėlė. — Kur viedrai? Kirvių! — Bet ir jos kuštarojas, ir — nei žodžio! Pagaliaus, kirvių išžiūrėjau prie papėčio; viedrus kiti rado prie grįčios, pašalyj. Prasidėjo darbas. Netolies diendaržio buvo linamarka, pilna vandens. Nuo ugnies atspindžio rodės, lyg kad ir linamarka būtų liepsnojusi; sėdama vandenį, tarytum pačią liepsną sėmėm. Gesinti diendaržio niekas nei nemanė: stengėmės tik, kad liepsna nepereitų toliau ant kitų trobų, ką netoli diendaržio stovėjo — grįčios, klojimo; ardėm statinių ir karėjų tvoras, vilkom šalin žabų krivas.

O-o, vyručiai, vyručiai! — Laikas nuo liuko šaukė nesiliaudamas šeimininkas. Mes, keliauninkai, darbavomės, kiek spēkos leido, — užsilėdė skryblius sau ant akių, dengėm nuo kaitros savo veidus. Karšta buvo. Bernai, lyg tyčia, stoviniavo,

tvarsės; jų darbas į darbą nebuvo panašus. Ėmė mus pyktis. O ugnis, nieko nežiūrėdama, varė savo darbą; ji greit bėgiojo po diendaržio sienas, viduj nuo liepsnos tik užė, suko ugnies verpetus, pyškėjo, tratėjo... Degė pačios sienos. Nebesisekė ardytumams nei tvorų; pribėgsi, griebiesi ir vėl atgal; vandens ir jau sunku buvo besipisemti. Bet šis-tas vistik da buvo galima daryt—reikėjo būtinai išardyti tvorą, kurėjo nuo diendaržio prie klojimo, reikėjo neduot užsidegt spalių krūvai, kuri buvo klojimo pastogėj, ir ant jos pylėm vandenį. Dar buvo vienas sunkus darbas — pašalinti malkų strėkį, ką stovėjo tarp degančio diendaržio ir klojimo. Klojimui išgelbėt būtinai reikėjo atlikti šiuos visus darbus, o jau ėmė juost, rūkt malkos. Bernas, kur prie jų stovėjo, nusispojė ir tarė:

— Niekoo, nedegs... Tai tau po žmones su dragūnais ir sargybiniais vedžioties...

"Su dragūnais"... Dilgtelėjo, lyg adata, man galvon. Akįs plačiai atsidarė...

"Su dragūnais... sargybiniais"... skverbėsi man į galvą vis giliau ir giliau berno žodžiai. "Ir mes gesinom, mes ardėm tvoras ir da vertėm bernus tai daryt!.. Ką gi mes gelbėjom!?"... Su pasibjaurėjimu trenkiau są kirvi į šalį ir nuėjau sau prie kitų.

— Su dragūnais vedžiojos... su sargybiniais! — kątik ištariau susijudinęs. Visi, pasibjaurėję, metė darbą; visų širdyse virte virė apmauda. Visi jautė vieną ir tą patį: "Keršyt! keršyt!"... Visi, kas ką turėjo, metė į šalį.

— Eime važiuot! — tarėm savo vežėjui. Jis stebėjos, kad, da ugniai tebesiaučiant, visa metę, einam važiuot.

— Važiuot eime! — tarėm jam dar kartą.

Liepsnos buvo pilnas kiemas. Ji renges visa paverst į pelenus, visa nušluot ir praryt. Gruzdėjo jau malkos, nuo jų dūmai kilo klojimo pastogėn. Diendaržis dardėjo užkrėst liepsna visa, kas tik aplink buvo.

— Gelbėkit, vyreliai, gelbėkit! — šaukė ūkininkas, su pasibaisėjimu žiūrėdamas į klojimą, vienok mes ėjom važiuoti. Ūkininką išgastis troškinte troškino. Jo dvasioj nieko aiškus nebuvo; jo mintys, jausmai, tarytum, susisuko į neatmezgamą mazyką. Neišpasakytą baimė juo apėmus jo širdį; jis matė ugnį, didelę liepsną be galo ir krašto; juo toliau, juo labiau tvirtinos jo galvoje viena vienintėlė mintis: "dega! dega!" Jo dvasia iš baimės šalo ir stingo,—siurpuliai per visą ėjo, o jo kūną kaitino taitri degėsių liepsna.

— Dega! E... dega! — staiga ne savo balsu ėmė šaukt ūkininkas, galvą rąkomis susiėmęs. Mes atsigrėžėm. Ant klojimo stogo jau buvo ugnis... Mes ėjom toliau...

— De-ega... a-ai... dega! A-ai! gelbėkit! — šaukė įsiai vis baisėniu ir baisėniu balsu. Da didesnė šviesa pasklido po apielinę. Viskas tik pleškėjo ir tratėjo, ugnis bangavo, užė.

— E-e! — staiga užgirdom nežmonišką riksmą netoli savės. Tai buvo ūkininkas. Jis bėgo iš namų į laukus ir baisiai rėkė. "E-e!" — sklydo toli po apielinkes. Jis slinko nuo gaisro vis toliau ir toliau ir jo šviesoj panašus buvo į pasakos šešėlį, persiskyrusį su savo kūnu. Jis sustojė tarp gubų, atsisuko į namų pusę ir lyg kokia tamsi dvasia, kuri būtų ant ko-nors gavus viršų, ėmė kvatoti, baisiai kvatoti...

Pašvaistė švilavo ir lyg stengės visą naktį apšviest savo šviesa. Bet naktis tolimoj buvo tokia tamsi, taip nepermatoma...

— Cha... cha... cha... cha... — beprotiškai sklydo po visą pašvaistę ir tarytum n rėjo, būtinai norėjo pasiekt tamsiąją naktį ir jos tamsybėj rūščiai pasklysti po visą pasaulį...

— Cha... cha... cha... cha!... (Iš "N. Gadynės")

Taikos konferencija neleidžia viešai skelbti visą taikos sutartį. Nejaugi tas reikėtų, kad visa sutartis dar baisnė, negu paskelbtoji jos sutrauka?

"PUIKIAUSIA, MODERNIŠKA "LAISVĖS" SPAUSTUVĖ

"LAISVĖS", KNYGYNE

Randaite įvairių naudingų knygų, kurias petarame kiekvienam perskaityti. Kas skaito, tas daugiau žino ir jam oreklia prašyti kitų psalikinimo. Bežkalok katalok.

BROOKLYN, N. Y.

Aukos Lawrence Streikieriams

Surinktos per Lawrence kolektoarius...

MARLBORO, MASS. — Tamulis...

HUDSON, MASS. — S. Janbražas...

MIDDLEBORO, MASS. — L.S.S.

Worcester, Mass. — J. Stankas...

Worcester, Mass. — J. Stankas...

Worcester, Mass. — J. Stankas...

Worcester, Mass. — J. Stankas...

Worcester, Mass. — J. Stankas...

Worcester, Mass. — J. Stankas...

Worcester, Mass. — J. Stankas...

nev ir J. Valienas — po \$1.00; S. Gugs...

ROXBURY, MASS. — J. Kavaliauskas...

GARDNER, MASS. — A. Rugsis...

WORCESTER, MASS. — Nuo L.D.L.D.

PATERSON, N. J. — Nuo L. S. ir D.

Už aukas vade streikierių ištari...

Presos Komisija.

PITTSBURGH, PA. — A.P.L.A. 7 kp.

P. Valangievicius \$5.00; J. Maskeilunas...

RUMFORD, ME. — L.M.P.S. ir L.S.S.

WATERBURY, CONN. — L. D. L. D. 28 kp.

BRIGHTON, MASS. — J. Petrusis...

BRIGHTON, MASS. — J. Petrusis...

BRIGHTON, MASS. — J. Petrusis...

BRIGHTON, MASS. — J. Petrusis...

c. VISO su smulkiois surinkta \$65.00.

KLaidos PATAISYMAS.

JEIGU NORI KAD TAVO BIZNIS KILTŲ GARSINIS "LAISVEJE."

Gera Proga!

Prisiųskite dėl mūsų \$5.95 arba \$2.00 rankpinių...

20 skrynių gero tabako, 1.000 papirosinių gilų...

Cygarnyčių ir skrynų dėl siertų...

Europa Book Co.

57 Dey Street, New York, N. Y.

Severos Gyduoles užjuko...

Nusilpnėję nervai

pagimdo daugybę ligų. Vargiai kitos kokios ligos yra skaudones...

Severa's Nervoton

(Severos Nervotonas) dažniausia buvo geriausia pagalba.

W.F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

LIGŲ PRIEŠAS — MUSŲ DRAUGAS.

Žmogus linksmas ir ramus, kol jis sveikas.

Žmogus linksmas ir ramus, kol jis sveikas. Paprasčiausia liga padaro žmogų nelaimingu.

TREJOS DEBYNERIOS arba TREJANKA. Tai neįveikiamas ligų priešas.

Sveikata priguli nuo gerumo dantų

Gdyk savo DANTIS pas gerą LIETUVIŠKĄ DENTISTĄ.

Dr. John Waluk 161 N. 6th St., BROOKLYN, N. Y.

J. GARŠVA Tel. 2320 Greenpoint.

Graborius (Undertaker) LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

MICHAEL GOLD Advokatas Veda visokias provas ir suteikia patarimus.

DR. KOLER 638 Penn Ave., PITTSBURGH, PA.

VISUOMET PIRKIT ČEVERYKUS Naryjausias mados PAS J. MARTINAI 157 GRAND ST. BROOKLYN, N. Y.

MANHATTAN Šiaudinės SKRYBELES Žinomos kaip geriausios. Išbandyk!

Sveikata priguli nuo gerumo dantų

Manhattan Hat Stores 230 GRAND STREET arti Driggs Avenue 479 GRAND STREET arti Union Ave.

L. S. S. NAMO BENDROVE.

Gerbiami Draugai, kuopos ir draugijos: — Turėdami kokį nors progresą...

Visas agitacijos reikšmis kreipiantis prie sekretoriaus.

TEISINGIAUSIA IR GERIAUSIA LIETUVIŠKA APTIEKA

K. Šidlauskas Aptiekorius ir savininkas 226 Broadway kampra C St. SOUTH BOSTON, MASS.

SOKIŲ MOKYKLA.

Per 38 m. žinoma kaip geriausia šokių mokykla.

THE STERN SCHOOL OF DANCING 952 Broadway, Brooklyn, N. Y.

DRAUGIJOS KURIOS TURI "LAISVĖ" ŪZ ORGANA, KOMITETŲ ADRESAI

LIET. SVIESOS DRAUGIJA ANSONIA, CONN. Pirmininkas A. Beliauskis...

LIET. SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ROCKFORD, ILL. Pirmininkas B. Delunas...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ WAUKEGAN, ILL. Pirmininkas J. Domijonaitis...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ELIZABETH, N. J. Valdybos adresas:...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ELIZABETH, N. J. Valdybos adresas:...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ELIZABETH, N. J. Valdybos adresas:...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ELIZABETH, N. J. Valdybos adresas:...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ELIZABETH, N. J. Valdybos adresas:...

LIETUVIŲ SUNU IR DUKTERŲ DRAUGYSTĖ ELIZABETH, N. J. Valdybos adresas:...

